

Annika Willberg

Jag längtar också till en fridens boning

Karaktärsutveckling i Aleksis Kivis roman *Seitsemän veljestä*

Annika Willberg

Pro gradu-avhandling i litteraturvetenskap
Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi

Handledare: Pia Maria Ahlbäck

Åbo Akademi

2019

Åbo Akademi – Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi

Abstrakt för avhandling pro gradu

Ämne: litteraturvetenskap
Författare: Annika Willberg
Jag längtar också till en fridens boning: Karaktärsutveckling i Aleksis Kivis roman <i>Seitsemän veljestä</i>
Handledare: Pia Maria Ahlbäck
<p>I avhandlingen analyseras inverkan samhället och vildmarken har på karaktärerna, och hur detta påverkar dem som personer i Aleksis Kivis roman <i>Seitsemän veljestä</i>. Genom att studera karaktärernas tillvaro i samhället och vildmarken belyses deras personliga utveckling samt utvecklingen av brödragemenskapens kollektiva identitet.</p> <p>Avhandlingens teoretiska utgångspunkter kommer från den ekokritiska litteraturforskningen, med fokus på plats, idyll och människans relation till vildmarken. Genom att analysera hur idyll används i skildringen av samhälle och vildmark belyser jag skillnaderna i hur karaktärerna relaterar till de olika platserna. Idyll används också för att skapa stämning i romanen genom berättarröstens skildringar av vildmarken, vilket jag diskuterar i min analys av romanen.</p> <p>Avhandlingen visar på att vildmarken fungerar som en fristad för karaktärerna. Det öppna landskapet som saknar regler och normer för mänskligt beteende möjliggör att karaktärerna kan leva livet enligt egna villkor och utforska sig själva som personer. I kontrast till vildmarken finns samhället där karaktärerna är begränsade både fysiskt och mentalt. Min analys tyder på att vildmarken, och karaktärernas idé om vad vildmarken kan erbjuda dem är essentiell för karaktärsutvecklingen, och att vilken miljö som karaktärerna befinner sig i har en stor inverkan på dem som personer.</p> <p>Analysen är indelad i fem kapitel, där varje kapitel fokuserar på antingen tillvaron på en plats, eller på rörelsen mellan två platser. Analysen följer romanens kronologi. Jag avslutar avhandlingen med en sammanfattning och slutdiskussion.</p>
Nyckelord: <i>Seitsemän veljestä</i> , Aleksis Kivi, karaktär, vildmark, plats, idyll
Datum: 04.06.2019
Sidantal: 64
Abstraktet godkänt som mognadsprov:

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
1.2 Teori och metod	3
1.3 Material.....	8
1.4 Tidigare forskning	11
1.5 Avhandlingens disposition.....	12
2 Ungdomen.....	14
2.1 Pojkåren	14
2.2 Livet i Jukola efter föräldrarnas död.....	18
2.3 Skogen som flyktort.....	23
3 Resan till Impivaara	29
4 Att skapa sig en fristad i vildmarken	35
4.1 Att odla nya rötter	35
4.2 Hiidenkivi	38
5 Upplösningen av brödrakollektivet.....	43
5.1 Att återbetala sina skulder.....	43
5.2 En ny syn på världen.....	47
6 Återkomsten till samhället.....	53
7 Sammanfattning och slutdiskussion	57
Litteraturförteckning.....	60

1 Inledning

Många människor är idag distanserade från naturen och vildmarken. Hela liv kan levas i städer, utan kontakt med vild natur. Men genom tiderna har vildmarken spelat många olika roller för människan, och som plats väcker den en bred skala av känslor. Vildmarken, och kanske speciellt skogen, kan upplevas som skrämmande och främmande, en plats där man lätt kan gå vilse. Vildmarken kan också ses som en materiell resurs, en källa av mat, virke och andra förnödenheter. Men vildmarken har också alltid erbjudit människan en fristad. Det finns otaliga exempel på människor som flyr undan samhället till vildmarken, där de sedan finner ro och frihet. Exempelen förekommer både i verkligheten och i litteraturen, och kanske det bekantaste moderna exemplet i Finland är sommarstugekulturen.

Vildmarken är med sin avsaknad av regler och begränsningar en plats där människan är fri från de krav som läggs på henne i samhället. Skogen är en neutral plats i det avseendet att den inte lägger sig i människans förhållanden, och bryr sig inte om hur det går för henne. Den finska litteraturens sannolikt mest kända exempel på människor som gör naturen till sin fristad, och vad denna avhandling fokuserar på, är Aleksis Kivis roman *Seitsemän veljestä*.¹

Romanen som gavs ut 1870 skildrar sju bröders liv, från barndomen till vuxen ålder. Bröderna upplever sig sakna tillhörighet i samhället, och flyttar ut i vildmarken för att finna en plats där de kan leva efter eget behag. Men utöver att fungera som fristad erbjuder vildmarken bröderna också en miljö där de kan mogna som individer för att slutligen återvända till samhället, även om detta inte är brödernas avsikt då de i sin ungdom ger sig av från byn och samhället.

Skogen fungerar som romanens scen och i viss mån som handlingens drivkraft. Men naturen i dess olika former är också ständigt närvarande i brödernas sinnen, liksom en spegel för deras tankar och känslor. De ställer sig i relation till naturen, och skapar sig själva en kontext inom vilken de förstår sig själva och omvärlden. Karaktärerna

---

¹ Aleksis Kivi, *Seitsemän veljestä*, ursprungligen utgiven 1870. Använd upplaga utgiven av Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä, 2005.

jämför ofta sina sinnesstämningar med olika naturfenomen, djur och miljöer, vilket illustreras till exempel av följande citat:

Juhani. Kvinnan och skatan är bägge lika fikna efter glänsande föremål. – Men Aapo tiger som en frusen sjö.

Aapo. Vår röst har inget eko i stormen. Eller börjar redan ditt lynnes virvelvindar lugna sig i din barm?

Juhani. Mitt hjärtas blodiga tjärn går alltjämt i vågor, går länge i vågor. Men säg nu dock ett ord.²

Naturen och vildmarken innehar många roller i *Seitsemän veljestä*, och medan det i denna avhandling inte finns utrymme att diskutera dem alla strävar jag efter att ge en inblick i den roll som vildmarken spelar som fristad och gömställe för karaktärer som saknar en egen plats i världen.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna avhandling är att studera karaktärsutvecklingen i romanen *Seitsemän veljestä*. Detta gör jag genom att analysera förhållandet karaktärerna har till samhället och vildmarken, samt hur vistelser på dessa platser påverkar karaktärerna och deras utveckling. Jag fokuserar speciellt på användningen av idyll i skildringar av vildmarken. Idylliska skildringar av vildmarken förekommer genom hela romanen, både från berättarens sida och från karaktärernas. Vistelserna i samhället och vildmarken fungerar som drivkrafter i karaktärernas utveckling, och genom att analysera de sinnesstämningar och beteenden som förekommer på de respektive platserna får jag en insikt i hur och varför karaktärerna förändras.

---

² Kivi 1978, s. 41

Original: Kivi 1870, s. 33

JUHANI. Naisella ja harakalla on molemmilla yhtä kiivas halu kiiltoaineisiin. – Mutta Aapo on vaiti kuin jäätynyt järvi.

AAPO. Äänellämme ei ole kaikua myrskyssä. Tai rupesko jo mieleesi hurjan tuulen-kierrokset asettumaan povessasi?

JUHANI. Sydämmeni hurmeinen lammikko lainehtii vielä, lainehtii kauan. Mutta sano kuitenkin sana.

Den primära frågan jag ställer är: hurudan inverkan har samhället och vildmarken som platser på karaktärerna, och vad i dessa platser är det som motiverar karaktärernas beteende? Karaktärernas mentalitet och relationer påverkas starkt av platserna de vistas på, och önskan om att finna något de inte har på en plats fungerar som drivkraft för de rörelser som förekommer i romanen.

Trots att många har analyserat och forskat i Aleksis Kivis liv och verk under åren har ingen ingående ekokritisk studie gjorts av *Seitsemän veljestä*. De verk som diskuterar naturens och vildmarkens roll i romanen fokuserar långt på bland annat vilken inverkan Kivis egna naturförhållande kan ha haft på hans författarskap, men inget har skrivits uttryckligen med utgångspunkt i ekokritiska teorier och begrepp. Det finns texter, såsom kapitlet ”Aleksis Kiven kaksi maailmaa” i Kai Laitinens *Metsästä kaupunkiin*³ och Pertti Lassilas *Metsän autuus: Luonto suomalaisessa kirjallisuudessa 1700–1950*⁴, som behandlar vildmarkens roll i romanen, men någon längre text om ämnet har inte skrivits. Pirjo Lyytikäinen diskuterar kort idyll i romanen i *Vimman villityt pojat: Aleksis Kiven Seitsemän veljeksien laji*, men detta är ett kort avsnitt som främst diskuterar idyll som ett berättarverktyg.⁵

1.2 Teori och metod

Jag studerar i denna avhandling vildmarkens och samhällets inverkan på karaktärerna i *Seitsemän veljestä* genom att göra en närläsning av romanen med utgångspunkt i begreppen idyll och plats, och fokus på karaktärsutveckling i olika miljöer. Speciellt koncentrerar jag mig på karaktärernas relationer till de olika rummen och platserna, samt undersöker hur idyllen formar uppfattningen av dem. Genom detta visar jag vilken inverkan som miljön har på karaktärerna, samt hur de påverkas av sina vistelser i samhället respektive vildmarken.

Mina teoretiska utgångspunkter kommer främst från den ekokritiska litteraturforskningen. Ekokritiken föddes på 1970-talet, och är alltså en relativt ny

---

³ Kai Laitinen, ”Aleksis Kiven kaksi maailmaa” i *Metsästä kaupunkiin*, Otava, Helsingfors, 1984.

⁴ Pertti Lassila, *Metsän autuus: Luonto Suomalaisessa kirjallisuudessa 1700-1950*, Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsingfors, 2011.

⁵ Pirjo Lyytikäinen, *Vimman villityt pojat: Aleksis Kiven Seitsemän veljeksien laji*, Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsingfors, 2004, s. 177-179.

forskningsinriktning. Under de senaste årtionden har dock allt mer intresse för ekokritiken vuxit upp, inte minst på grund av en växande medvetenhet om klimatförändringen. Den sannolikt mest kända definitionen av ekokritik kommer från Cheryll Glotfelty, som beskriver inriktningen som ”the study of the relationship between literature and the physical environment”.⁶

Det finns två begrepp jag använder i särskilt stor utsträckning, idyll och plats. Dessa begrepp är inte på något sätt begränsade till ekokritiken, de används för att analysera den fysiska miljön i litteraturen. Det gör också jag, eftersom jag använder dem för att förklara karaktärernas relationer till specifika, fysiska miljöer i romanens värld. Med hjälp av dessa begrepp belyser jag också den kontrast som byggs upp mellan samhället och vildmarken. Trots att jag använder begrepp och teorier från ekokritiken gör jag dock inte anspråk på att göra en fullt genomförd ekokritisk analys, vilket skulle förutsätta en mera ingående diskussion om den fysiska miljön som sådan. Mitt fokus i analysen ligger på karaktärerna och miljön diskuterar jag i kontext av vilken möjlig effekt den har på dem och för tolkningen av romanen.

Ur den ekokritiska litteraturforskningen har jag valt att främst utgå från verk som behandlar plats, idyll och vildmark i skönlitteratur. I *The Environmental Imagination*⁷ och *The Future of Environmental Criticism*⁸ diskuterar Buell begreppet plats. Däröver använder jag mig av Timothy Clarks *The Cambridge Introduction to Literature and the Environment*, där Clark bland annat diskuterar romantisk ekologi och skönlitterära skildringar av vildmarken.⁹ Skönlitterär idyll diskuteras av Terry Gifford i *Pastoral*¹⁰ och Karin Johannisson i ”Det sköna i det vilda”.¹¹ Som ekokritisk litteratur räknar jag också Pertti Lassilas *Metsän autuus: Luonto suomalaisessa kirjallisuudessa 1700-1950*, ett verk i vilket Lassila behandlar de roller naturen har spelat inom den finska litteraturen.¹²

---

⁶ Cheryll Glotfelty och Harold Fromm, *The Ecocriticism Reader: Landmarks in Literary Ecology*, The University of Georgia Press, Athens, 1996, s. xviii.

⁷ Lawrence Buell, *The Environmental Imagination*, The Belknap Press, Cambridge, 1995.

⁸ Lawrence Buell, *The Future of Environmental Criticism: Environmental Crisis and Literary Imagination*, Blackwell Publishing, Malden, 2005.

⁹ Timothy Clark, *The Cambridge Introduction to Literature and the Environment*, Cambridge University Press, Cambridge, 2011.

¹⁰ Terry Gifford, *Pastoral*, Routledge, New York, 1999.

¹¹ Karin Johannisson, ”Det sköna i det vilda” i *Paradiset och vildmarken*, red. Tore Frängsmyr, Liber Förlag, Stockholm, 1984, s. 15-81.

¹² Lassila 2011

Idyll är ett begrepp med olika definitioner beroende på kontext. Den definition jag baserar min användning av begreppet på ges av Michail Bachtin. Bachtin räknar upp tre kriterier för idyllen: ett nära samband mellan människan och naturen, en begränsning till fundamentala värden, samt en avgränsad och enhetlig plats.¹³ Idyllen i *Seitsemän veljestä* fyller alla dessa kriterier: karaktärerna är konstant omgivna av natur, och de lever åtminstone tidvis på naturens villkor, karaktärerna ger sig ut till vildmarken för att de längtar efter ett enkelt liv, och handlingen utspelar sig på en klart definierad plats. Jag tar i min analys också upp den fysiska miljöns skönhet som en del av idyllen. Vackra beskrivningar av vildmarken, årstiderna och brödernas hem i Impivaara bidrar nämligen starkt till känslan av idyll och speciellt läsarens uppfattning av idyll i romanen.

I det sista analyskapitlet, alltså kapitel nummer sex, diskuterar jag den idyll som bröderna uppnår i slutet av romanen, med utgångspunkt i Terry Giffords tre typer av idylliska texter. Giffords första typ av idyllisk text är en text som beskriver en rural miljö i implicit eller explicit kontrast till en urban miljö. Den andra typen är en text som beskriver det naturliga i en urban miljö, till exempel träd i en stad. Dessa två typer binds samman av att de hyllar det naturliga. Den sista typen skiljer sig i och med att Gifford anser att begreppet också kan användas som kritik. Exempelvis kan en text som hyllar skogen men bortser från skövling och föroreningar enligt Gifford kallas idyllisk i och med att den simplificerar och idealiserar naturen, men detta görs genom att det negativa ignoreras eller förskönas.¹⁴

Jag vill i detta skedet påpeka att jag använder ordet idyll, vars motsvarighet på engelska är pastoral. Dessa ord har samma innebörd, och till exempel då Terry Gifford talar om "pastoral" översätter jag det till "idyllisk". Det förekommer dock att ordet pastoral används på svenska för att beteckna något idylliskt och lantligt. Jag skiljer utöver mellan vildmarksidyll och lantlig idyll. Med vildmarksidyll avser jag den idyll som karakteriseras av att karaktärerna lever på naturens villkor, omgivna av vild natur och åtskilda från resten av världen. Med lantlig idyll avser jag en idyll som är baserad på en mer stabil livshållning, där karaktärerna har ett hållbart sätt att livnära sig på, och de är omgivna av andra människor.

---

¹³ Michail Bachtin, *Det dialogiska ordet*, Anthropos, Gråbo, 1997, s. 137.

¹⁴ Gifford 1999, s. 2

I min användning av begreppet plats utgår jag från Lawrence Buells användning av begreppet i *The Future of Environmental Criticism: Environmental Crisis and Literary Imagination*. Buell beskriver plats som ett rum som har tillskrivits mening. En plats uppstår då människor ger ett rum ett specifikt värde, och platsen kan inte skiljas från den konkreta fysiska regionen den befinner sig inom. Plats och rum är nära besläktade begrepp. Buell beskriver rum (space) som mer diffust, medan en plats är tätt fylld med associationer. Därmed är det också lättare att avgränsa plats.¹⁵ I *Seitsemän veljestä* fungerar samhället och vildmarken som rum till vilka bröderna har mindre definierade relationer. Jukola och Impivaara är platser inom dessa rum, och till dessa platser har bröderna mycket starka och specifika relationer. Impivaara blir under handlingens gång mer definierad och avgränsad som plats i och med att brödernas tillvaro där ändrar på miljön och skapar en kontrast mellan Impivaara och den omgivande vildmarken.

Jag vill här diskutera begreppet vildmark eftersom det är ett begrepp som konstant kommer upp i min analys, och det finns många olika definitioner på vad vildmark är. Det som sannolikt oftast anses med ordet vildmark är ett rum som är relativt eller helt orörd av människan, ett rum som befinner sig tydligt bortom gränserna för samhälle och civilisation. Miljömässigt kan vildmark vara till exempel skog, tundra eller öken.

Timothy Clark diskuterar begreppet ”wild” i *The Cambridge Introduction to Literature and the Environment*, och konstaterar att vildhet inte nödvändigtvis är begränsat till orörd vildmark, utan att det också kan handla om till exempel ogräs som tränger igenom sprickorna mitt i tätbebyggelsen. Clark påpekar också att vildhet innebär något mystiskt och okänt, och att vildhet som fenomen är oförutsägbart och svårt att definiera.¹⁶ Vildmarken kan således beskrivas som ett rum där det oförutsägbara och mystiska omger människan.

Karin Johannisson definierar vildmark som motpol till civilisation:

Vad är då vild natur? Något givet svar går inte att fixera, utan frågan måste besvaras längs en glidande skala. Begreppen vildmark respektive civilisation placeras då som de båda ytterpolerna i ett spektrum där mittpunkten utgörs av odlingslandskapet –

---

¹⁵ Buell 2005, s. 63

¹⁶ Clark 2011, s. 33 ff.

sammansmältningen av naturens och människans resurser. Graden av 'vildhet' står alltså i omvänd proportion till graden av mänsklig kontroll.¹⁷

Johannisson tar inte upp att vildmarken skulle ha några speciella egenskaper utöver att den är orörd av människan. Vildmarken kan alltså helt enkelt ses som en plats där människor normalt inte finns. Men vildmarken kan också definieras som en plats där sådana människor bor som inte följer det "normala" samhällets regler. Kathleen Osgood Dana diskuterar i "Vox Clamatis in Deserto: An Exploration of the Idea of Wilderness in Finnish and Sami Literature" olika definitioner av vildmark, och påpekar att vildmark också kan vara ett hem.¹⁸ Till exempel Lappland kan definieras som vildmark med det finns ändå samer som befolkar området. Dana påpekar också en skillnad mellan det engelskspråkiga begreppet "wilderness" och det finska "erämaa", alltså "vildmark" eller "ödemark". Med "wilderness" har traditionellt avsetts en plats bortom samhällets räckvidd, medan "erämaa" traditionellt har använts för platser där människor har samlat mat genom till exempel jakt och bärplockning.¹⁹ Det som traditionellt har ansetts vara vildmark i Finland har alltså inte på samma sätt varit folktomt som vildmarken i till exempel U.S.A.

Vildmark associeras också ofta med andlighet, och speciellt som ett rum där människan kan upptäcka sig själv.²⁰ Myten från Bibeln om Jesus som ger sig ut i öknen är ett känt exempel på detta. Under romantiken var denna idé speciellt vanlig, och vildmarken ansågs vara en ren plats där människan kunde komma ifrån samhällets påtryckningar.

Jag utgår i min analys främst från vildmarken som en plats bortom civilisationens räckvidd, där samhällets normer och regler inte gäller. Men jag behandlar också vildmarken och dess öppna rum som en plats för personlig utveckling, speciellt då jag diskuterar brödernas tillvaro i Impivaara. Hur "vilt" Impivaara är, eller hur långt ifrån civilisationens räckvidd platsen är, spelar ingen egentlig roll i min analys. Det avgörande är att karaktärerna i Impivaara upplever sig vara frigjorda från samhällets påtryckningar, och att de befinner sig på en plats utan kulturella normer.

---

¹⁷ Johannisson 1984, s. 17

¹⁸ Kathleen Osgood Dana: "Vox Clamatis in Deserto: An Exploration of the Idea of Wilderness in Finnish and Sami Literature" i *Journal of Finnish Studies*, vol. 5, Huntsville, 2001, s. 22.

¹⁹ Dana 2001, s. 23

²⁰ Clark 2011, s. 25

1.3 Material

Mitt primärmaterial är romanen *Seitsemän veljestä* av Aleksis Kivi. Romanen, som anses vara Aleksis Kivis mest centrala verk, utkom första gången år 1870 i fyra delar. År 1873, tre år efter författarens död, utkom den i romanform. Verket hör till de allra första romanerna skrivna på det finska språket. Jag har i analysen utgått från ursprungsversionen av romanen, alltså den finskspråkiga, och refererar till den. Dock ger jag alla citat på svenska, och de är hämtade från en svensk översättning av romanen. Översättningen är gjord av Elmer Diktonius och publicerad 1978.²¹ Hänvisningar i samband med citat hänvisar till Diktonius översättning, men samtliga citat finns även på originalspråket i noterna, tillsammans med en hänvisning till citatet i originalversionen.

Seitsemän veljestä utkom under en tidsperiod av stora förändringar i det finska samhället. Finland hade precis upplevt några år av hungerskris då skördarna misslyckades. År 1870 började framtiden se mer lovande ut. Landet höll på att industrialiseras, och makthavarna strävade efter ett mer civiliserat samhälle och ett mer bildat folk. Under denna tid var Finland en autonom del av Ryssland, och arbetet för att bygga upp en finsk nationalitetskänsla pågick.

Till en början var mottagandet av *Seitsemän veljestä* svalt. Ingen var intresserad av att trycka verket, läsarna var ointresserade av att köpa och läsa verket, och romanen kritiserades hårt i pressen. Kritiken grundade sig på att romanen ansågs skildra det finska folket på ett skamligt sätt som det inte fanns utrymme för medan man aktivt arbetade för att skapa nationalitetskänsla och förbättra bilden av Finland och dess folk.²² Romanen ansågs också vara opassande läsning för stora delar av det finska folket. Pertti Lassila skriver i *Ihanteiden isänmaa: Julius Krohnin romanttinen fennomania ja kirjallisuus* att romanens språk och handling ansågs vara för vulgära för både kvinnor och unga.²³ Den person som riktade den mest skoningslösa kritiken mot Kivi och hans verk var August Ahlqvist, som beskrev romanen som en skamfläck i den finska litteraturen. De negativa reaktionerna ledde till att romanen

---

²¹ Aleksis Kivi, *Sju bröder*, Schildts, Helsingfors, 1978.

²² Esko Rahikainen, *Impivaaran kaski: Aleksis Kivi kirjallisuutemme korvenraivaajana*, Suomen kirjallisuuden seura, Helsingfors, 2009, s. 73 ff.

²³ Pertti Lassila, *Ihanteiden isänmaa: Julius Krohnin romanttinen fennomania ja kirjallisuus*, Yliopistopaino, Helsingfors, 2003, s. 131.

till en början återtog, men år 1873 gavs den ut på nytt. Den nya utgåvan innehöll ett förord skrivet av J. V. Snellmann, med en försäkran om att romanen trots allt lämpar sig för civiliserade läsare.²⁴ Kivi har med tidens gång fått allt mer uppskattning, och betraktas numera som Finlands nationalförfattare, med *Seitsemän veljestä* som en av de romaner som allra bäst skildrar det finska folket.²⁵

Idag anses *Seitsemän veljestä* vara en god och realistisk skildring av det finska folket och livet i Finland under 1800-talet.²⁶ Karaktärerna kan gott anses förkroppsliga den finska så kallade sisu-andan då de envist kämpar sig över alla hinder och utmaningar de möter under sina liv. Kivi har ofta berömts för hur han skildrade den finska naturen.²⁷ Han använder ofta ord på ovanliga sätt, till exempel ljudrelaterade adjektiv för att beskriva naturen. Språket ger hans texter en poetisk kvalitet samt skapar en kontrast till det mänskliga samhället som inte beskrivs på ett liknande sätt. Användningen av ord som ”kumiseva”, ”kaikuva” och ”kohiseva” (dånande, ekande och brusande) i samband med naturbeskrivningar skapar en bild av en storslagen och rymlig vildmark. I kontrast till vildmarken framstår samhället som trångt.

Seitsemän veljestä är berättelsen om de sju bröderna; Juhani, Aapo, Tuomas, Simeoni, Timo, Lauri och Eero, och om deras liv på den tavastländska landsbygden i det tidiga 1800-talets Finland. Romanen skildrar brödernas liv med början i deras ungdom. Förutom bröderna förekommer få karaktärer i romanen, och dessa fungerar främst som mekanismer för att driva handlingen. Bröderna har stora svårigheter med att anpassa sig till samhällets regler, och på grund av otillräcklig uppfostran klarar de inte av att uppehålla gården Jukola, som de ärver av sina föräldrar efter att både modern och fadern dött medan bröderna ännu är unga. Samhällets krav på att bröderna ska lära sig läsa upplever de som oresonliga, och ofta skyller pojkar på att de inte har anlag att lära sig. För att undkomma vad de upplever vara omöjliga

---

²⁴ Lassila 2003, s. 134

²⁵ Rahikainen 2009, s. 209 ff.

²⁶ Ibid., s. 210

²⁷ Jaakko Yli-Paavola, ”Aleksis Kiven metsässä”, 04/2004, <https://www.kielikello.fi/-/aleksis-kiven-metsassa>, hämtad 08.04.2019.

krav bestämmer sig bröderna för att flytta ut i vildmarken kring berget Impivaara där de kan leva på sina egna villkor.²⁸

I början är brödernas liv fyllt med motgångar som ofta orsakats av att de själva är oorganiserade och tanklösa. Bland annat brinner deras torp på julen och då alkohol finns att tillgå dricker de sig berusade och ger upphov till problem. Deras trotsiga natur hindrar dem från att etablera någon sorts ordning i livet, och de grälar ofta sinsemellan. Bröderna befinner sig i en ständig kamp mot naturen och samhället som inte upphör förrän de mognat och lärt sig leva förnuftigt. Med tiden blir de mindre tjurskalliga, och de lär sig läsa och bruka jorden. I slutet bildar de också egna familjer. Romanen utspelar sig i huvudsak under cirka ett årtionde med början från brödernas ungdom och beslutet att flytta ut i vildmarken. Berättelsen slutar emellertid med en inblick i brödernas liv långt efter att den huvudsakliga handlingen avslutats, och det framkommer att de i huvudsak lever ordentliga liv med egna gårdar och familjer, och att en del av dem har högt uppsatta befattningar i samhället.

Seitsemän veljestä tolkas ofta som en bildningsroman där de till en början ansvarslösa och anarkistiska bröderna växer upp till skötsamma män som finner sina egna platser i samhället.²⁹ Det är okänt om Kivi avsåg att romanen skulle vara en berättelse med sensmoral som var tänkt att fungera som ett argument för att människan måste anpassa sig till samhället för att bli framgångsrik. Slutresultatet är dock att bröderna behöver samhället och andra människor för att kunna skapa sig ordentliga liv. Jukka Huikko har skrivit om *Seitsemän veljestä* som bildningsroman i *Jäniksen passi vai aapinen* där Huikko diskuterar brödernas utveckling från vildsinta ungdomar som känner sig förnedrade av samhället till ansvarsfulla män.³⁰ Brödernas upplevelse av att ha blivit förnedrade av samhället är till stor del obefogad, något de inser i takt med att de mognar som människor, varigenom de också bestämmer sig för att ge upp strävan att leva separerade från samhället.

I samband med att romanen gavs ut marknadsfördes den med följande ord: ”Kunnioitettavalle Yleisölle tarjotaan tilattavaksi seuraava teos: ’Seitsemän Miestä’;

---

²⁸ Impivaara är en fiktiv plats i romanens värld. Med namnet avses främst berget Impivaara, men i min analys avser jag, om inte annat anges, både berget och den omkringliggande vildmarken där bröderna rör sig då jag använder namnet.

²⁹ Lyytikäinen 2004, s. 221 ff.

³⁰ Jukka Huikko, *Jäniksen passi vai aapinen*, Hämeen ammattikorkeakoulu, Tavastehus, 1999.

ilosteleva (humoristiks) elämäkertomus seittemästä veljestä Hämeen metsissä. Tehnyt A. Kivi.”³¹ Om detta skrevs av Kivi själv eller någon annan är okänt, men berättelsen är både dramatisk, komisk och bildande. Eventuellt var avsikten främst att de en humoristisk skildring av hur livet kunde se ut på Kivis tid.

1.4 Tidigare forskning

Mycket har skrivits om romanen sedan den gavs ut, och Aleksis Kivis egna liv har också varit av intresse för många forskare. Kivis övriga verk, hans dikter och skådespel, har också diskuterats och analyserats ingående. Idag finns det två organisationer som aktivt driver Kivi-forskning och ger ut nytt material om författaren, nämligen Aleksis Kiven seura, grundad 1941, samt Turun Aleksis Kivi-kerho, grundad 1945.

Kivis livshistoria är såtillvida okänd att den fortfarande intresserar forskare, och på 2000-talet har det publicerats ett flertal biografiska verk om författaren. Något många forskare idag är överens om är att Kivi hade en nära personlig relation till naturen, och att denna relationen starkt har format hans verk och författarskap. Pekka Niemelä anser att det inte finns någon annan finsk 1800-talsförfattare som skrev verk där skogen har en så framträdande roll.³² Ändå var skogen och naturen allt annat än frånvarande från andra samtida författares verk; Runeberg, Topelius och Lönnrot var som bekant också verksamma under denna tid.

Det är svårt att se någon enhetlig riktning eller utveckling i Kivi-forskningen. Kivis verk har genom åren tolkats på många olika sätt, och nya tolkningar publiceras än idag. Till de vanligaste ämnena kan anses höra Kivi som folklivsskildrare och den roll Kivis verk har spelat inom den finska kulturen. Dessa frågor behandlas till exempel i *Hiidenkiveltä: Näkökulmia Aleksis Kiveen*, som är en essäsamling utgiven

---

³¹ Rahikainen 2003, s. 73.

Fri översättning: ”Till den ärade publiken erbjödes för beställning följande verk: ’Sju Män’; en glädjefylld (humoristisk) livsberättelse om sju bröder i Tavastlands skogar. Gjord av A. Kivi.”

³² Pekka Niemelä, ”Metsä Aleksis Kiven ajatusmaailmassa” i *Hiidenkiveltä – näkökulmia Aleksis Kiveen*, red. Timo Niitemaa, Turun Aleksis Kivi-kerho ry, Åbo, 2005, s. 105.

av Turun Aleksis Kivi-kerho, samt i Esko Rahikanens *Impivaaran kaski: Aleksis Kivi kirjallisuutemme korvenraivaajana*.³³

Bland de nyaste verken som analyserar *Seitsemän veljestä* finns till exempel Aarne Kinnunens *Seitsemän veljestä ja lukemisen juonet*³⁴ utgiven 2002, och Pirjo Lyytikäinenens *Vimman villityt pojat: Aleksis Kiven Seitsemän veljeksien laji* utgiven 2004. Dessa verk ger båda en omfattande analys av romanen, och diskuterar bland annat sagans makt i romanens värld och de komiska och karnevalistiska aspekterna i romanen. De här verken refererar jag till flera gånger i min analys. Esko Rahikainen hör till de för tillfället verksamma Kivi-forskarna som har gett ut mest material om Kivi: i skrivande stund har Rahikainen författat sex verk om Aleksis Kivi och dessutom medverkat i ett flertal övriga verk om författaren. Jag använder mig av Rahikainens verk *Metsän poika: Aleksis Kiven elämä* i min analys för att belysa vilken inverkan Kivis egna naturförhållande kan ha haft på hans text.³⁵

Det är dock viktigt att påpeka att trots att en omfattande mängd material finns att tillgå har jag begränsad nytta av det i min analys. En stor del av forskningen fokuserar på Kivis liv, och även om man vet att han hade ett mycket nära förhållande till naturen kan jag inte utgå från att han därför skrev *Seitsemän veljestä* som han gjorde. Det är inte svårt att tänka sig att Kivis egna naturupplevelse hade en inverkan på hans författarskap, men karaktärerna han skapade måste ändå behandlas separat från honom, inte som en förlängning av honom eller ett uttryck för hans egna längtan till naturen.

1.5 Avhandlingens disposition

Jag har valt att dela upp min analys av *Seitsemän veljestä* i fem kapitel, och i varje kapitel diskuterar jag ett avsnitt ur romanen. Analysen är upplagd kronologiskt, den följer alltså det händelseförlopp som förekommer i romanen. Det första analyskapitlet, det vill säga kapitel två i avhandlingen, behandlar brödernas barndom och ungdom i Jukola, samt de drivkrafter som får dem att ge sig av till Impivaara. I

---

³³ Rahikainen, 2009.

³⁴ Aarne Kinnunen, *Seitsemän veljestä ja lukemisen juonet*, WSOY, Helsingfors, 2002.

³⁵ Esko Rahikainen, *Metsän poika: Aleksis Kiven elämä*, Gummerus Kustannus Oy, Helsingfors, 2004.

följande kapitel diskuterar jag flytten till Impivaara, och i det tredje analyskapitlet, alltså kapitel fyra i avhandlingen, behandlar jag början på brödernas liv i vildmarken. Det fjärde analyskapitlet fokuserar på de händelser som leder till att brödrakollektivet löses upp, och i det femte analyskapitlet, kapitel nummer sex, diskuterar jag brödernas återkomst till samhället.

Det rum som handlingen rör sig inom går i stora drag att dela in i Jukola (samhället), Impivaara (vildmarken), samt rummet mellan dessa två som formar ett slags ingenmansland. Ingenmanslandet fungerar som scen för övergångar mellan samhälle och vildmark. Eftersom övergångarna mellan de olika platserna i vissa fall har en betydande inverkan på karaktärerna väljer jag att analysera dessa övergångar i skilda kapitel.

Jag avslutar avhandlingen med ett kapitel där jag sammanfattar mina resultat och för en avslutande diskussion.

2 Ungdomen

I det här kapitlet behandlar jag brödernas barndom och ungdom, det vill säga tiden innan de ger sig av till Impivaara. I romanen innefattar perioden kapitlen ett till fyra av sammanlagt fjorton kapitel. Jag koncentrerar mig speciellt på hur brödernas uppväxt inverkar på dem, och händelserna som får dem att känna sig ovälkomna och oönskade i samhället. Detta är något som Jukka Huikko diskuterar i *Jäniksen passi vai aapinen?*, och jag använder Huikkos tolkning för att belysa brödernas upplevelser samt deras förståelse av världen omkring dem.

I brödernas barndom läggs grunden för deras idealisering av livet i vildmarken, vilket bidrar till beslutet att ge sig av från samhället. Inom dessa kapitel etableras uppdelningen mellan samhället och vildmarken, och läsaren får en insikt i brödernas relation till de olika platserna. Med hjälp av Aarne Kinnunens begrepp ”emotionell struktur” belyser jag hur brödernas känslor inverkar på deras relation till platserna, och vilka faktorer i de olika miljöerna påverkar brödernas upplevelse av dem.³⁶ Med emotionell struktur avses de spänningar som bildas mellan olika platser i romanen baserat på de känslor som associeras till de respektive platserna.

2.1 Pojkåren

Seitsemän veljestä börjar med en skildring av brödernas barndom och ungdom på gården Jukola, en gård som har ägts av flera generationer av släkten. Gårdens invånare består av bröderna, deras föräldrar, samt deras blinda morbror.

Brödernas barndom formas starkt av att deras far är betydligt mer intresserad av jakt och vildmarksliv än av sin familj och jordbruk. Han är ofta borta långa perioder, och således saknar gården en ledarfigur och bröderna en stabil fadersfigur. De unga bröderna idoliserar dock sin far, en man känd för att ha fällt över femtio björnar under sina jaktresor, och det talas sällan om att hans frånvaro skulle ha varit problematisk.

---

³⁶ Kinnunens begrepp ”emotionaalinen strukturi” påminner om begreppet ”structure of feeling”, myntat av Raymond Williams. Kinnunen refererar dock inte till Williams, så det är oklart om ”emotionaalinen strukturi” här ska tolkas lika som ”structure of feeling”.

Bröderna tar starkt efter sin far och drömmer redan i barndomen om ett fritt liv i vildmarken. Inte ens det att fadern under sina bästa år dör i kamp med en björn ändrar brödernas syn på honom.³⁷ Fadern blir i brödernas värld en närmast mytisk figur som bröderna ofta omtalar aktningsfullt. De diskuterar sinsemellan att fadern var en hård man som ofta var borta hemifrån, och att han inte hade något nära förhållande till sina söner, men de beundrar honom ändå.³⁸

Idoliseringen kan förstås tolkas som så, att bröderna anser att fadern har uppnått det de själva längtar efter, alltså ett sätt att komma ifrån det oönskade arbetet och ansvaret som väntar på gården. Frånvaron tolkas av bröderna inte som ett sätt att undvika ansvar, utan som att han har uppnått något som är bättre och viktigare än det vardagliga jordbrukarlivet. Faderns vitt kända stordåd som jägare stärker uppfattningen av honom som en man bortom det ordinära, en varelse som kan trotsa de gränser som bröderna ännu är tvungna att leva inom.

I kontrast till den frånvarande fadern står brödernas mor som kämpar med att sköta gården och hushållet utan sin mans hjälp. Hon blir ofta förbisedd av bröderna, och representerar på sitt sätt det oönskade arbete som bröderna försöker undvika. Moderns upprepade försök att få ordning på sina söner visar sig lönlösa, och de envisa pojkarna lär sig redan i unga år att fly ut i skogen för att undkomma alla disciplineringsförsök.³⁹ Moderns avsaknad av läskunnighet är något som bröderna upprepade gånger använder som en ursäkt för att de själva inte ska behöva lära sig läsa. Om deras mor klarade sig genom livet utan att kunna läsa och ändå var en alldeles respektabel kvinna, varför skulle de då behöva denna bevisligen meningslösa kunskap? Efter moderns död grips bröderna av ångerkänslor och de beklagar att de inte lyssnade på henne eller hjälpte till med gårdens många arbeten. Bröderna är uppenbart medvetna om att den i det skedet förfallande gården skulle ha varit i bättre skick om de hade dragit sina strån till stacken. Den sällsynt insiktsfulla diskussionen spårar dock snabbt ut i ett gräl, något som är mycket typiskt för de hetsiga bröderna.⁴⁰

Den tredje personen som har en betydande inverkan på brödernas ungdom är deras ålderstigna och blinda morbror som bor på gården och sysselsätter sig med olika

---

³⁷ Kivi 1870, s. 6

³⁸ Ibid., s. 41

³⁹ Ibid., s. 6

⁴⁰ Ibid., s. 42

småjobb. Han har trots sin blindhet ett stort inflytande på brödernas utveckling eftersom han ofta underhåller pojkarna med historier om sin ungdom som sjöman, en tid då han upplevde många äventyr ute i världen. Berättelserna blir brödernas enda inblick i världen bortom de omgivande byarna och skogarna eftersom de själva aldrig har rest någonstans eller ens gått i skola. Jukka Huikko konstaterar att berättelserna är det som i brödernas ungdom närmast liknar en utbildning.⁴¹ Brödernas uppfattning av världen bortom den tavastländska landsbygden formas alltså av äventyrsfyllda berättelser, vilket kan tolkas som en orsak till att de så starkt längtar bort från den instängda tillvaron på gården. Faktumet att morbrodern som tidigare har upplevt hisnande äventyr är fången på gården, begränsad av sin blindhet, gör honom i viss mån till en tragisk figur i brödernas värld. Likt fadern har morbrodern uppnått den starkt efterlängttade friheten, men på grund av ålderdom och blindhet har han förlorat den. En positiv inverkan som morbrodern kan anses ha på bröderna är att de verkar ärva hans berättarförmåga. Speciellt Aapo underhåller ofta sina bröder med fantasifyllda historier, och dessa historier blir något som senare bidrar till att forma brödernas världsbild, även i vuxen ålder.

Den starka gränsdragningen mellan samhälle och vildmark etableras redan under romanens första sidor. På gården väntar det oändliga arbetet under någon annans styre, och trots tryggheten hemmet erbjuder blir Jukola en plats som för bröderna representerar instängdhet och oönskat ansvar. På andra sidan gränsen finns vildmarken, som med sina oändliga skogsmarker erbjuder frihet och möjligheten att leva enligt egna villkor. Skillnaderna mellan dessa platser personifieras i föräldrarna, och deras relation illustrerar på sitt vis spänningen som existerar mellan de två världarna.

Aarne Kinnunen diskuterar i *Seitsemän veljestä ja lukemisen juonet* begreppet emotionell struktur, ett begrepp som kan användas för att förklara skillnaderna mellan Impivaara och samhället.⁴² Med begreppet avses de spänningar som bildas i romanens värld, och som styr karaktärernas beteende beroende på deras relationer till de olika platserna. I fallet *Seitsemän veljestä* är de primära platserna Jukola och Impivaara, och platserna väcker känslor hos bröderna som står i stark kontrast till varandra. Vildmarken med ett gränslöst rum av skogar, berg och ängar lockar

---

⁴¹ Huikko 1999, s. 3

⁴² Kinnunen 2002, s. 22 ff

bröderna med frihet, men samtidigt är bröderna medvetna om att livet i skogen inte är utan sina svårigheter. Tanken om att flytta ut i skogen, som den först tas upp av Lauri, mottas med misstro och förskräckelse. Bröderna undrar om Lauri har blivit besatt, och ifrågasätter hur de skulle klara sig utan den säkerhet som samhället erbjuder.⁴³ Jukola å andra sidan framstår för bröderna som en trång plats där de tvingas att anpassa sig till oönskade regler. De upplever flera nederlag i samhället som bidrar till deras negativa bild av platsen, och människorna som bor omkring dem uppfattas i allmänhet som deras motståndare. Det går dock inte att förbise att bröderna har starka band till sitt barndomshem, något som speciellt syns då de lämnat det bakom sig och reser mot Impivaara.⁴⁴

Bröderna har alltså både positiva och negativa associationer till både samhället och vildmarken, men en tydlig skillnad går att spåra i deras syn på de två rummen. Medan Jukola ses som en relativt vardaglig plats där fantasi får lite utrymme etableras vildmarken mycket tidigt i handlingen som en idyll där det råder en annan slags ro än den på gården. I det första kapitlet förekommer ett avsnitt där bröderna har rymt till skogen för att undkomma bestraffning för sina hyss. De har byggt en liten koja att bo i, och ägnar sig åt diverse småsysslor för att underhålla sig. Juhani vilar på en mossbädd och betraktar molnen, Aapo och Timo lagar mat och Lauri sitter i ett dike och formar figurer av lera. Sådana skildringar av rofyllda stunder förekommer sällan i romanen, och de förekommer endast då bröderna befinner sig i skogen.⁴⁵

Avsnittet ger försmak om brödernas kommande tillvaro i Impivaara. Skogen verkar lugna deras hetsiga temperament, och samvaron är mer harmonisk än i Jukola. Speciellt Lauri uppvisar ett sällsynt intresse för skapande och kreativitet då han formar sina lerfigurer. Den fridfulla tillvaron kommer dock till ett abrupt slut då de blir upptäckta av jaktfogden och hans män som är ute och letar efter rymlingarna, och de tvingas hem för att möta sin ilskna mor.⁴⁶

---

⁴³ Kivi 1870, s. 15

⁴⁴ Ibid., s. 92

⁴⁵ Ibid, s. 8 ff.

⁴⁶ Ibid., s. 10 ff.

2.2 Livet i Jukola efter föräldrarnas död

Efter att båda föräldrarna har dött gör bröderna ett försök att förbättra sitt liv. Fram tills föräldrarnas död har de levt relativt sorglöst liv, men nu står de inför en helt ny realitet, nämligen att de själva är ansvariga för sin framgång. De inser att de i värsta fall kan förlora gården, något som är en betydligt allvarligare konsekvens än kroppslig åga. Deras livsstil konstateras vara ohållbar, och de bestämmer sig för att göra en kraftansträngning för att få ordning på gården och sig själva.⁴⁷

Det blir snabbt uppenbart att brödernas uppfattning av ledarskap och auktoritet är starkt färgad av deras barndom. Som den äldsta blir Juhani vald till ledare, och han konstaterar direkt att all olydnad kommer att bestraffas med piskrapp, vilket leder till uppror bland resten av bröderna. Detta är en återkommande situation i handlingen: bröderna försöker komma överens om en hierarki, men deras negativa uppfattning av ledarskap och motvilja att underkasta sig någons auktoritet sätter alltid stopp för de olika försöken. En viss underliggande hierarki går att ana, och Juhani tilldelar ofta sig själv rätten att bestämma över resten medan Eero är lite av en hackhöna.

Brödragruppens samvaro karakteriseras ofta av inre spänningar och negativa känslor, men dessa riktas också utåt, mot personer utanför brödrakollektivet. Bröderna hamnar ofta i slagsmål med ett gäng unga män från den närliggande byn Toukola. Därtill ger de sig ofta på en romsk familj som vandrar omkring i byarna och som definitivt har det sämre ställt än bröderna. Jukka Huikko påpekar att bröderna är benägna att mobba andra, speciellt dem som är svagare, och att detta är ett sätt för bröderna att få utlopp för sina känslor av förödmjukelse och otillräcklighet.⁴⁸ Glåporden riktas dock inte endast mot de svagare, och Juha Rikama skriver i *Yksilö vastaan yhteiskunta* att bröderna också ivrigt kritiserar de personer som anser sig själva vara bättre eller högre uppsatta.⁴⁹ Bröderna kan anses utöva en slags samhällskritik genom att avslöja diverse löjligheter och felaktigheter hos auktoritetsfigurerna i byn. Ett exempel på detta är kritiken som bröderna riktar mot byns prost, en man som aktivt försöker få ordning på bröderna och som Juhani

---

⁴⁷ Kivi 1870, s. 12

⁴⁸ Huikko 1999, s. 11

⁴⁹ Juha Rikama, *Yksilö vastaan yhteiskunta*, Laatusana Oy, 2011, s. 37.

karaktiserar som ”den skrymtande, skenheliga och rika flott- och korvprosten...”⁵⁰ Bröderna anklagar alltså prosten för att vara både skenhelig och girig. Det förblir på läsarens ansvar att avgöra om kritiken är berättigad, eller om det helt enkelt handlar om att bröderna lider av attitydproblem då de ska förhålla sig till personer i maktposition.

Det mest konkreta steget bröderna tar för att få livet i ordning är då de bestämmer sig för att det är dags att lära sig läsa. Läskunnighet är något som krävs av varje medborgare, och bröderna känner inte till en enda bokstav. I samband med beslutet att gå i skola inser bröderna vad som fattas på gården: en husmor.⁵¹ Bröderna har en mycket klar uppfattning om den framtida husmoderns roll på gården, något som illustreras av följande citat:

Aapo. En gård utan en husfru som trippar på loftstigen är som en molnig dag, och vid ändan av det familjebordet bor ledsnaden likt en falnande höstkväll. Med en god husfru är gårdens klara sol, som lyser och värmer. – Se: som den första på morgonen lämnar hon bädden, knådar sin deg, reder frukosten på bordet åt sin man, förser honom med vägkost när han beger sig till skogen, och därifrån skyndar hon med stävan i handen till fällan för att mjölka sin brokiga hjord. Nu bakar hon, stökar och ställer; nu är hon vid bordet, nu vänder hon sig där borta vid bakbänkens ända med brödet på handflatorna, och nu rör hon som ett yrväder om i ugnen, som ur sitt skinande gap öser eld och rök. Nu, medan bröstet stiger, får hon äntligen, med barnet vid bröstet, sin frukost, äter en bit bröd, en stekt strömming och tar sig en klunk surmjölk ur stånkan. Men hon glömmar heller inte hunden, gårdens trogna vakt på trappan, ej heller katten, som sömnig plirar uppifrån ugnen. – Och nu stökar och ställer hon igen, vänder och svänger sig, knådar en deg till att jäsa i tråget, bakar den till bröd och gräddar dem, och i floder flyter svetten från hennes panna.⁵²

---

⁵⁰ Kivi 1978, s. 67

Original: Kivi 1870, s. 56

”sille ulkokullatulle, tekopyhälle, ja rikkaalle rasva- ja makkara-rovastille...”

⁵¹ Kivi 1870, s. 12 ff.

⁵² Kivi 1978, s. 25

Original: Kivi 1870, s. 17 ff

AAPO. Talo ilman aitan polulla astelevaa emäntää on niinkuin pilvinen päivä, ja sen perheenpöydän päässä asuu ikävyys kuin riutuva syksy-ilta. Mutta hyvä emäntä on talon kirkas aurinko, joka valaisee ja lämmittää. – Katso; ensimmäisenä jättää hän aamulla vuoteen, sotkee taikinansa, rakentaa miehensä suurusta pöytään, evästää heidät metsään ja siitä kiirehtii hän kiulu kourassa tarhaan, lypsämään kirjavan karjansa. Nyt hän leipoo, hyörii ja pyörii; nyt on hän pöydän ääressä, nyt keikahtaa hän tuolla peräpenkin päässä leipä kämmenillä, ja nyt hän pyrynä kohentelee uunia,

Aapos berättelse om frun i det idylliska hemmet fortsätter i samma ton; hon jobbar outtröttligt och sköter i stort sett allt hushållsarbete, utan hjälp av vare sig man eller piga. Berättelsen avslutas med konstaterandet ”– Detta, bröder, är den goda husfrun.”⁵³

Männen i denna bild som Aapo målar upp är lika frånvarande som brödernas far var i brödernas barndom. De omnämns endast då de på morgonen ger sig av på jakt, och sedan då de återvänder hem på kvällen. Uppfattningen av det ideala hemlivet är uppenbart starkt färgad av brödernas barndom, med mannen ute i skogen och kvinnan på gården som den kraft som håller ordning på alltihop. I Aapos berättelse och de andra brödernas starka medhåll syns också en längtan efter ett tryggt och stadigt hem, något som de har saknat sedan föräldrarna dog. Dock saknar de själva förmågan att skapa detta på egen hand, så ansvaret åläggs någon annan, nämligen den ännu icke existerande husmodern.

Bröderna bestämmer sig för att lösa avsaknaden av både utbildning och fruntimmer i en smäll. De skaffar sig först ABC-böcker, och på vägen till skolan ska de fria till grannens Männistö-muoris⁵⁴ dotter Venla. Ursprungligen är avsikten att skaffa en fru åt Juhani, men det visar sig att alla bröderna förutom Lauri hyser varma känslor för samma flicka. Därmed bestämmer de att de lika bra kan fria tillsammans, och att Venla får välja sin favorit bland kandidaterna.

Venla visar sig dock, föga förvånande, vara totalt ointresserad av att gifta sig med någon av bröderna. För läsaren är det knappast en överraskning att hon inte vill gifta sig med en av de vårdslösa och medellösa bröderna, men bröderna blir starkt upprörda av att ha blivit avfärdade. Venlas ovilja att ingå äktenskap med någon av dem skyller de på att kvinnor likt skator är intresserade av guld och rikedomar, något

---

joka ammentaa hohtavasta kidastansa tulta ja savua. Nyt hän, leipäin noustessa viimein itsekin, lapsi rinnoilla, einehtii, syö kimpaleen leipää, paistetun silakan ja ryyppää haarikosta piimää päälle. Mutta eipä unohda hän halliakaan, talon uskollista vartijaa portaalla, eikä kissaa, joka unisena uuninpäältä killistellen katsahtele. – Ja nyt hän taasen hyörii ja pyörii, kääntyy ja keikkuu, sotkee vielä toisen taikinän kaukaloonsa nousemaan, leipoo sen leiväksi ja paistaa, ja virtana juoksee hiki hänen otsaltansa.

⁵³ Kivi 1978, s. 25

Original: Kivi 1870, s. 18

⁵⁴ Karaktären Männistö-muori benämns genomgående endast som Männistö-muori, alltså Männistö-mor. I den svenska översättningen kallas hon Männistö-mor.

som de saknar.⁵⁵ Speciellt Juhani är djupt upprörd av det misslyckade frieriet, och hans attityd gentemot Venla skiftar snabbt från förälskelse till bitterhet.

Skolgången visar sig liksom frieriet vara en katastrof. Bröderna har extrema svårigheter med att lära sig en enda bokstav, och förödmjukelsen förvärras exponentiellt av att läraren låter sin mycket unga dotter sköta undervisningen. De stolta och lättsårade bröderna är tvungna att medge att till och med ett barn är mer kunnigt än de. I slutändan bestämmer bröderna att de helt enkelt inte är anpassade för skolgång, så de slår sönder ett fönster och rymmer från klassrummet där läraren har låst in dem.

Denna episod fylld av förödmjukelser och misslyckanden illustrerar väl brödernas orealistiska världsbild. Till exempel verkar de inte ha någon realistisk uppfattning om vad som förutsätts av dem för att de ska vara vettiga äktenskapskandidater för Venla. De tvättar sig och klär upp sig i sina bästa kläder – ”Ingalunda, du är ren och varm som ett nyvärpt ägg.”⁵⁶, som Eero beskriver Juhanis uppsyn – och i händerna håller de sina ABC-böcker för att skapa en högtidlig stämning.⁵⁷ De inser precis innan de stiger in i grannens stuga att de saknar en ring, något som de anser vara mycket viktigt, men de bestämmer sig ändå för att gå in och fria. Allt detta tyder på att bröderna saknar insikt i hur världen fungerar; de inser inte absurditeten i ett kollektivt frieri. De verkar inte heller tänka på att Venla i egenskap av deras granne måste vara medveten om deras ekonomiska situation, eftersom de försöker skapa en illusion av välfärd med sina fina kläder och ABC-böcker.

Det är viktigt att påpeka att det som gör att bröderna vill ifrån samhället är den sociala miljön, inte den fysiska. Medan vildmarken lockar med sina oändliga skogar är det inte åkrarna, husen och vägarna som får bröderna att känna sig ovälkomna i samhället. Det som gör samhället till en så otrevlig plats för dem är de sociala strukturerna och det tvång de medför. Detta förklarar också varför bröderna i samband med avfärden från Jukola är motvilliga att lämna barndomshemmet bakom

---

⁵⁵ Kivi 1870, s. 26

⁵⁶ Kivi 1978, s. 37

Original: Kivi 1870, s. 30

”Et suinkaan, vaan oletpa puhdas ja lämmin kuin vasta munittu muna.”

⁵⁷ Kivi 1870, s. 28

sig. Felet ligger inte i hemmet, dess väggar och tak, utan i det som tillvaron i hemmet och byn medför.

Brödernas barndom är på många sätt bristfällig och deras kontakt med yttervärlden är begränsad. En eventuell förklaring till varför de alla är så intresserade av just Venla är att hon verkar vara den enda kvinnan i deras ålder som de känner. Fram till de sista kapitlen av romanen är det endast fyra kvinnor som figurerar i handlingen, nämligen brödernas mor, Venla, Venlas mor, samt Kaisa, alltså romfamiljens mamma.

Jukka Huikko diskuterar ifall man kunde tolka brödernas beteende som att de lider av någon typ av inlärningssvårigheter, vilket skulle kunna förklara varför de har så svårt att passa in i samhället. Huikko argumenterar att brödernas uppväxtmiljö har hindrat deras kognitiva utveckling, och att till exempel en lägre socio-ekonomisk status, bristfällig uppmärksamhet av föräldrarna samt utslagenhet har lett till att bröderna inte kunnat utvecklas normalt.⁵⁸ Huikkos tolkning har sina fördelar, och förklarar väl brödernas beteende i ungdomen. Jag anser dock att det också finns tecken på att bröderna inte lider av utvecklingsstörningar, utan att de helt enkelt saknar möjligheterna att skapa framgång för sig själva. Brödernas oförmåga kan anses bero främst på bristande livserfarenhet och på att de helt enkelt inte anser sig duga till något mer än de är.

Något som jag anser tala för att bröderna inte är dumma är deras sätt att uttrycka sig. Brödernas sätt att prata och beskriva saker står i stark kontrast till deras impulsiva och våldsamma personligheter, och ofta är de slående värtaliga. Ett utmärkt exempel på detta finns i kapitel 10, där det förekommer en episod då Simeoni är övertygad om att han har mött djävulen. En mycket passionerad skildring av detta ges, och en av replikerna lyder så här:

Simeoni. Så, hören, hören! Gällt visslade satan, och då kom, såsom han sagt hade, två läderpipor, två gruvliga horn borrhade sig genom väggen. De började gräsligt skrika och tjuta, som rasande lejon, ösande rök ur sina gap, beklukt och svavelgas. Och vi snart till att hosta svårigen, såväl satan som jag, hosta, harkla och hålla oss för öronen, när de två hemska hornen brummade. Och alltjämt växte ljudet, och

---

⁵⁸ Huikko 1999, s. 7

tornen skälvde, det mäktiga stövellädertornet skalv och störtade slutligen med brak och dunder, och vi följde med i dess fall, gömda i högen av läderflikar.⁵⁹

Simeonis tal passar inte riktigt in i hur man skulle föreställa sig att en ociviliserad person skulle tala. Berättelsen är dramatisk, fantasifull och medryckande. Simeoni är inte den enda av bröderna som är en begåvad talare; Aapo utmärker sig ofta genom sin förmåga att uttrycka sig, och de är alla bra på att hitta på kreativa sätt att förolämpa människor. Detta är till exempel hur Juhani uttrycker sig efter det misslyckade frieriförsöket: ”*Juhani*. Men mitt hjärta sitter icke, utan hoppar och rasar som en hedning. – O du din pladdertaska, din tattarlunsa! varför försmådde du mig, bondsonen, en riktig lergårds son, dess äldsta son?”⁶⁰

En eventuell förklaring på varför man som läsare kanske bortser från brödernas verbala talanger är att de sällan pratar om speciellt intelligenta eller viktiga saker. Våldigt ofta grälar de med varandra, och det välflytande språket försvinner i mängden slagsmål, förolämpningar och meningslösa argumentationer.

2.3 Skogen som flyktort

Längtan efter att flytta ut i vildmarken, något som har funnits hos bröderna sedan barndomen, blir allt starkare i och med de motgångar bröderna upplever i samhället. Även om förslaget att verkligen ge sig av i början mottas med skepticism uppnår bröderna en punkt då de hellre ger sig av än stannar kvar. De starkaste krafterna som driver dem bort från samhället är känslan av utstötthet och uppfattningen av samhället som orsaken till många av problemen inom brödrakollektivet. Eftersom

---

⁵⁹ Kivi 1978, s. 258

Original: Kivi 1870, s. 230

SIMEONI. Siis kuulkaat, kuulkaat! Kimeästi saatana vihelsi, ja tulipas, niinkuin hän oli sanonut, kaksi nahkapiippua, kaksi hirmuista torvea touvaten läpi seinän. Rupesivat ne kauheasti huutamaan ja kiljumaan, kuin villityt jalopeurat, rupesivat ammentamaan kidoistaan savua, piin haisua ja tulikiven kaasua. Ja pian me kovin yskimään, niin saatana kuin minäkin, yskimään, köhisemään ja pitelemään korvistamme, koska ne kaksi peloittavaa päppää möräsi. Ja yhä tuikkeni ääni, ja torni vapisi, ankara saapasnahka-torni vapisi ja kukistui viimein ryskeellä ja jytinällä, ja me tuossa seurasimme sen kaatuessa, kätkettyinä nahkaviilujen rykelmään.

⁶⁰ Kivi 1978, s. 42

Original: Kivi 1870, s. 34

JUHANI. Mutta minun sydämeni ei istu, vaan se loiskii ja riehuu kuin pakana. – Oi sinä hälläkkä, sinä mustalaislunttu! miksi hylkäsit minun talonpojan, oikein savitalon pojan, vanhimman pojan?

bröderna gör allt tillsammans delar de samma erfarenheter och tankar, och i kollektivets ekokammare får de alla bekräftelse av varandra. Detta får dem att allt mer vända sig bort från samhället och mot varandra.

Den kollektiva identiteten har en stark inverkan på brödernas beteende genom hela romanen. De framstår som en enhet, och försök att distansera sig eller ställa sig ovan resten accepteras inte. Yttre influenser betraktas med stark misstanke, och tillåts sällan ha någon inverkan på gruppen. Jukka Huikko skriver att gruppidentiteten ofta är negativ, och att den används som ett sätt att maskera personliga känslor av svaghet och otillräcklighet. Huikko tolkar de ofta förekommande känslsvallen och ångestkänslorna som sprider sig bland bröderna som ett tecken på att de aldrig behandlat sorgen efter föräldrarnas död.⁶¹

Det är slutligen mycket konkreta händelser som leder till att bröderna beslutar ge sig av från Jukola. För det första brinner deras bastu upp, och en gård utan bastu är betydligt sämre än en gård med bastu. För det andra finns det ett överhängande hot från prosten som kräver att bröderna lär sig läsa, med hot om att de får sitta i straffstocken om de inte lär sig. De stolta bröderna ser i slutändan inget annat alternativ för att slippa dessa otrevligheter än att de sig av till vildmarken.⁶²

I brödernas ögon är skogen en fristad där ingen människa kan komma åt dem:

Aapo. Männe inte överhetens näve når oss också där?

Juhani. Skogen skyddar sina ungar. Där står vi då riktigt på vår egen grund; djupt som de plirögda [sorkarna] gräver vi oss ända till jordens kärna, och skulle det roa dem att också där ansätta gossarna, så skall de få röna hur det känns att störa sju björnar i deras lya. [...]

Simeoni. Jag längtar också till en fridens boning. Bröder, låt oss reda oss ett nytt hem och ett nytt hjärta i skogarnas sköte.⁶³

---

⁶¹ Huikko 1999, s. 10

⁶² Kivi 1870, s. 87 ff.

⁶³ Kivi 1978, s. 102. Obs. Ett ord verkar fattas i översättningen. I ursprungstexten står det "tirisilmäiset myyrät" ("de plirögda sorkarna"), men ordet "sorkarna" finns inte i översättningen.

Original: Kivi 1870, s. 88

AAPO. Eikö käsittäisi meitä sielläkin esivallan koura?

JUHANI. Metsä penikoitansa suojelee. Siellä vasta kannallamme seistään; syvälle kuin tirisilmäiset myyrät siellä itsemme kaivamme aina maan ytimeen asti. Ja miellyttäisikö heitä sielläkin ahdistella poikia, niin pitää heidän havaitseman miltä tuntuu häiritä seitsemää karhua konnossansa. [...]

Vildmarkens lockelse visar sig alltså vara starkare än kärleken till barndomshemmet. Jukola är obestridligt en del av samhället, och representerar mycket av det som bröderna vill komma ifrån. Gårdens säljs dock inte, utan hyrs ut för ett årtionde, och bröderna börjar förbereda sig på ett liv i vildmarken.

Jag vill i detta skedet diskutera brödernas idylliska syn på vildmarken, och speciellt Lauris förhållande till den. Pirjo Lyytikäinen skriver i *Vimman villityt pojat: Seitsemän veljeksien laji* att romanens idyll sällan uppehålls av karaktärerna, utan att det främst är berättarrösten som målar upp de idylliska scenerna.⁶⁴ Det stämmer att bröderna sällan talar om vildmarkens skönhet eller målar upp sceniska bilder av den i sina repliker, men på sitt sätt skapar de en slags vildmarksidyll genom sitt förhållningssätt till platsen. Genom att prata om vildmarken som ett gömställe, en fristad, skapar de en vildmarksidyll som stämmer väl ihop med de kriterier som Bachtin räknar upp för idyll, alltså en begränsning till fundamentala värden, ett starkt band mellan människa och natur, och känslan av en avgränsad plats.

Det finns dock några stunder då bröderna verbalt skapar en idyllisk bild av vildmarken. Bröderna pratar ofta om vildmarken som en fristad, och i samband med dessa diskussioner blir också bröderna mer poetiska än normalt. Skogen omtalas genomgående som en fristad, en plats där människan kan gömma sig och försvinna bland träden och bergen och till och med själv bli likt ett djur. Ett uttryck som flera gånger används av bröderna är ”metsän kohtu”, alltså ”skogens sköte”, och de verkar se skogen som en slags beskyddare, en slags kokong inom vilken de kan leva ostört.

Jag anser att bröderna bygger upp en idyll baserad på deras syn på vildmarken som ett gränslös rum där människan kan leva fritt. I deras ögon är inte vildmarkens skönhet det viktiga, utan vad den erbjuder. I kontrast till samhällets trånga rum ser de vildmarken som ett rum där endast deras egna brister begränsar dem, och där deras framgång inte är begränsad eller definierad av andra människors regler och förväntningar. Om utgångspunkten är att idyllen åtminstone delvis är baserade på frånvaron av oönskade urbana aspekter stämmer detta även i fallet *Seitsemän*

SIMEONI. Halaanpa minäkin rauhan kammioon. Veljet, uusi koto ja uusi sydän luokaamme itsellemme metsien kohdussa.

⁶⁴ Lyytikäinen 2004, s. 177

veljestä.⁶⁵ Men här är inte idyllen bröderna bygger upp baserad på frånvaron av trafik, smuts eller andra fysiska aspekter av det urbana rummet, utan på frånvaron av oönskade påtryckningar från människor. Vildmarkens estetiska aspekter är relativt oviktig för bröderna, jämfört med att den erbjuder en plats där de kan gömma sig undan andra människor.

Det finns dock en karaktär bland bröderna vars relation till vildmarken inte endast är fokuserad på de materiella resurser den erbjuder, och detta är Lauri. Medan gruppandan är en mycket stark drivkraft genom hela romanen, och det sällan händer att bröderna skulle uppleva något individuellt, har Lauri något av en särställning som den person som tidvis trotsar gränserna inom kollektivet. Det är ursprungligen Lauri som tar upp idén att flytta till Impivaara, och han konstaterar samtidigt att även om de andra vill stanna i Jukola tänker han ge sig av.⁶⁶ Lauri är också den enda karaktären som skildras i situationer där han inte är omgiven av de andra bröderna, vilket sker i samband med hans ensamma utfärder ut i skogen.

I *Aleksis Kiven Seitsemän veljestä, luonnekuvia*⁶⁷ beskriver Jussi Uotila Lauri som en lugn och sansad närvaro som står i kontrast speciellt till Juhanis eldiga personlighet. Uotila beskriver också Lauri som en karaktär som får relativt lite uppmärksamhet. Detta anser jag dock inte att stämmer. Lauri är den som allra klarast skiljer sig ur brödrakollektivet och som gång på gång går emot gruppens åsikter och handlingar. Eventuellt hamnar han i skymundan eftersom han har ganska få repliker jämfört med till exempel Juhani och Eero, men han är definitivt en karaktär som skiljer sig ur mängden genom sin självständighet.

Lauri är den karaktär som har det klart starkaste förhållandet till naturen, och han har en tydlig längtan efter att tillbringa tid i naturen. Detta syns i att han emellanåt ger sig av från brödragemenskapen för att vandra omkring i skogen på egen hand. Dessa utfärder skapar en kontrast till den vanligtvis snabba händelsetakten i romanen. Han tar uttryckligen avstånd från de andra brödernas fartfyllda liv och konstaterar till

---

⁶⁵ Man kan i detta skedet ställa frågan om byasamhället i *Seitsemän veljestä* verkligen kan klassificeras som en urban miljö. Enligt dagens, och antagligen också 1800-talets, definition på en urban miljö är svaret nej, men i romanens kontext får byn representera en urban miljö trots att den har få urbana drag. Byn är onekligen separerad från vildmarken, och i byn finns flera saker som kan klassas som urbana i denna kontext, till exempel en skola, kyrka samt ett rättsväsende.

⁶⁶ Kivi 1870, s. 14 ff.

⁶⁷ Jussi Uotila, *Aleksis Kiven Seitsemän veljestä, luonnekuvia*, Sammon kirjapaino, Åbo, 1989, s. 51 ff.

exempel följande: ”Jag lämnar leken. Hellre tittar jag efter redskapsträd i skogen än springer och svettas här som en vildsint pojkknattning. Lek ni er lek, jag går till skogs med lillyxan under armen.”⁶⁸ Lauri finner ro i skogen och ensamheten. Detta skapar en slags andningspaus i romanen, där naturen får en stark närvaro och tiden saktar ner. Detta illustreras väl av följande citat:

Men i skogarnas sköte stegar Lauri med yxan under armen. Långsamt vandrar han, tittande noga omkring, och ständigt hejdas hans gång för en stund när hans öga upptäcker masurknölar, krokiga trädgrenar och trassliga häxkvastar i toppen på yviga björkar eller tallar. Nu möter han en hög stubbe efter en stormbruten gran, den betraktar han en stund, fundersamt, och börjar slutligen med sin yxa picka ett hål i dess sida. När han gjort det, tänker han för sig själv: nästa sommar bygger allt en rödstjärt eller en liten brokig hackspett sitt bo i detta hål.⁶⁹

I detta stycke får man som läsare inblick i vad jag anser vara det liv som Lauri föreställde sig då han bestämde sig för att flytta till Impivaara. Här kan man se att vildmarken och naturen för Lauri inte endast handlar om att fly undan samhället och oönskat ansvar, utan att han har ett mycket medvetet och nära förhållande till naturen. I citatet kan man läsa att han inte endast vandrar omkring planlöst i skogen, utan att han verkligen ser sig omkring och iakttar naturen. Och då han ser en lämplig hög stubbe som blivit kvar efter ett fallet träd gröper han ut ett hål som han tänker sig att en fågel kan bosätta sig följande vår. I Lauri lyfts det fram en mildhet som inte annars förekommer i romanen, och den är specifikt riktad mot naturen.

Lauri uppvisat också ett mer filosofiskt förhållande gentemot naturen, samt ett allmänt intresse för sin omvärld, vilket skildras i samband med skogsutfärden som

---

⁶⁸ Kivi 1978, s. 221

Original: Kivi 1870, s. 196

LAURI. Pois luovun minä. Ennen katselen kalupuita metsissä, kuin hurjapäisenä poika-nallina tässä juoksen ja hikoilen. Lyökäät leikkiänne, minä käyn metsään, kirveskynä kainalossa.

⁶⁹ Kivi 1978, s. 223

Original: Kivi 1870, s. 197

Mutta salojen helmoissa astelee Lauri, kirves kainalossa. Vitkoin hän käyskelee, katsellen tarkasti ympärillensä, ja ainapa seisahtuu kulkunsa hetkeksi koska silmänsä huomaa pahkoja, puitten haaruja, vääriä, ja tuuheitten koivujen tai mäntyjen latvoissa hattapäitä tuulenpesiä. Nyt hän kohtaa myrskyn murtaman kuusen korkean kannon, sitä katselee hän hetken, tuumiskellen, ja rupeaa viimein kirveellensä nakuttelemaan läpeä sen kylkeen. Tehtyänsä tämän, aattelee hän itseksensä: rakentaa mar' tulevana keväänä pesänsä tuohon läpeen punahäntäinen leppälintu tai pikkuinen, kirjjava tikka.

det föregående citatet är taget ur. Då han har gått tillräckligt sätter han sig ned för att vila, och då iakttar han naturen på följande sätt:

Där satt han länge, begrundade och granskade såväl vindtrollet som masurknölen och den mångkrokiga enen. Hur hade naturen åstadkommit dem? Vad hade krökt enen så i tiotals vinklar och led? Och han lade sig ned, lutade sitt huvud mot en gammal, gräsbevuxen myrstack. Där tittade han på trädens toppar, på de seglande molntapparna, grubblande över jordens och himlens uppbyggnad [...]⁷⁰

Jag anser att detta citat är speciellt intressant eftersom det antyder ett mer djupgående förhållningssätt till världen än att Lauri helt enkelt skulle acceptera att världen är skapad av gud, vilket skulle passa in i den kristna världsbilden som annars dominerar i romanen. Naturen framställs här som en plats där mystiska krafter verkar. Det förekommer ofta i texten att bröderna pratar om skogen som en plats där olika övernaturliga väsen bor. Emedan det inte är helt klart om de verkligen tror att trollen, vättarna och de andra varelserna existerar bidrar det till att skapa en bild av skogen som en plats som människan inte helt kan förstå.

Uotila spekulerar i *Aleksis Kiven Seitsemän veljestä, luonnekuvia* att Lauri eventuellt kan vara något av ett självporträtt av författaren. Enligt Uotila kan man i Lauri återfinna egenskaper som var framträdande hos Kivi, alltså det starka förhållandet till naturen, ett gott självförtroende och ett skarpt sinne, men också en tendens att vara tillbakadragen och individualistisk.⁷¹ Genom Lauri och hans starka naturrelation får naturen en mer aktiv roll i romanen. Ofta fungerar naturen som en scen på vilken handlingen utspelar sig, men via Lauri blir naturen också något som människan kan förundra sig över och en plats där hon kan finna sinnesro.

---

⁷⁰ Kivi 1978, s. 223

Original: Kivi 1870, s. 197

Siinä istui hän kauan, harkiten ja tutkiskellen sekä tuulenpesää että pahkaa ja tuota monikoukullista katajaa. 'Millä tavalla oli luonto saattanut heidät -matkaan? Mikä oli vääristänyt katajan noin moneen kymmeneen mutkaan ja polveen?' Ja kallistui hän alas, nojaten pänsä vasten vanhaa, ruohoittunutta viholaispesää. Siinä katsoi hän puiden latvoja, purjehtivia hattaroita, mietiskellen maan ja taivaan rakentoa [...]

⁷¹ Uotila 1989, s. 55

3 Resan till Impivaara

I det här kapitlet diskuterar jag brödernas avfärd från Jukola och resan till Impivaara. I romanen utspelar sig detta inom kapitel fem. Här diskuterar jag speciellt brödernas idyllisering av vildmarken, och deras idé om hur vildmarken som miljö kommer att inverka på dem som personer och kollektiv. Jag använder mig av Timothy Clarks tolkning av vildmarken som en plats där människan kan leva utan begränsningar från samhället, och Pirjo Lyytikäinens diskussion om den idylliska vildmarken i *Seitsemän veljestä*. I kapitel fem förstärks gränsen mellan samhället och vildmarken. Detta skapar en tudelning i romanens värld, något som jag diskuterar med hjälp av Kai Laitinens *Metsästä kaupunkiin*.

I och med att beslutet görs att lämna Jukola börjar berättelsen ta fart. Bröderna förbereder sig för avfärd, och reflekterar över att lämna sitt barndomshem. En insikt i att livet i vildmarken inte kommer att bli helt problemfritt får både karaktärerna och läsaren då bröderna möter Rajamäen rykmentti, alltså den nomadiska romfamiljen. Bröderna, sin vana trogna, håller sig allt annat än artigt mot familjen, och sjunger en nidvisa för att förolämpa dem. Kaisa uttalar då en replik som låter väldigt mycket som en förbannelse, och som också förutspår mycket träffsäkert hur brödernas liv i vildmarken kommer att arta sig:

Kajsa. Hör på, hör på! Din bastu ska fatta eld och likaså din stuga, och i jämmerligt skick skall du själv ströva i skogar, mossar och kärr, för att söka skydd för din frysande kropp. Ack! blodigt måste du dessutom slåss mot människor och skogens odjur för att sedan flåsande som en döende hare, luta i busken ditt förbannade huvud. Hör detta och håll det i minnet.

Bröderna blir illa berörda av Kaisas hårda ord, och de reagerar på sitt invanda sätt:

Juhani. Drag åt helvetet...

Tuomas. Tig nu, tig!

Simeoni. Du gudlösa, du förvildade!

Juhani. Drag åt det glödröda helvetet!⁷²

Seitsemän veljestä är en roman som är starkt rotad i verkligheten. Trots att brödernas fantasi emellanåt löper vild, och skogen framstår som en plats befolkad av tomtar och troll, inträffar inga övernaturliga händelser. Detta avsnitt, med Kaisas spådom, tillför dock ett inslag av mystik till romanen. Majoriteten av det hon säger inträffar nämligen, och bröderna får under sin tid i vildmarken kämpa hårt för sin överlevnad. Och om man tolkar Kaisas ord som en förbannelse, kan detta ses som en hämnd för alla de glåpord och elakheter som bröderna har utsatt familjen för.

Bröderna ger sig ändå av med gott humör. Då våren anländer packar de sina saker och börjar resan till Impivaara. Färden är krävande: terrängen är svår och draghästen Valko klarar inte ensam av att dra fram vagnen, så bröderna tvingas hjälpa till. Den sparsamma mängden ägodelar de har med sig vittnar om en ny början. På vagnen har de kärll, jaktutrustning och en säck ärter. Fångad i en säck finns deras gamla katt, med på kärran åker tuppen, och hundarna Killi och Kiiski följer efter.⁷³

Det ökande avståndet mellan bröderna och Jukola, och resan över de svårframkomliga skogsmarkerna visar att de nu har lämnat samhället och det gamla livet bakom sig. Bröderna är vemodiga över att ha lämnat sitt hem, men i takt med att de närmar sig Impivaara börjar de betrakta situationen med en allt mer idyllisk känslomhet.⁷⁴ De uppnår ett patos då de börjar föreställa sig det nya dygdiga livet utan hat, stolthet och prålighet som väntar dem i Impivaara. Bröderna målar upp fantasibilder av sitt kommande liv:

Juhani. Förhärdad, förhärdad, det kan jag ej förneka. Men sådana är vi ju, Gud sig förbarne, allihopa under denna himmel. Ändå bemödar vi oss av alla krafter att hädanefter leva såsom fromma hjältar höves, när vi först har hunnit riktigt installera

---

⁷² Kivi 1978, s. 66 ff.

Original: Kivi 1870, s. 56

KAISA. Kuule, kuule! Tuleksi on menevä saunasi ja tuleksi tupasi myös, ja surkeassa tilassa lähdet sinä itse samoomaan metsiä, rämeitä ja soita, etsien suojaa paleltuvalle ruumiillesi. Ah! verisesti täytyy sinun vielä taistella sekä ihmisten että metsän petojen kanssa ja siitä, puuskuttaen kuin kuoleva jänis, kallistaa pensaaseen tuo kirottu pääsi. Tämä kuulkaa ja muistakaa.”

”JUHANI. Mene helvettiin...

TUOMAS. Vaikene jo, vaikene!

SIMEONI. Sinä jumalaton, villitty!

JUHANI. Mene tulipunaiseen helvettiin!

⁷³ Kivi 1870, s. 90

⁷⁴ *Ibid.*, s. 91

oss här och fått oss ett varmt fridens bo. Låt oss, bröder, ingå ett starkt förbund och lämna å sido alla syndens påfund, all ondska, allt gräl och hat i denna dvärgalyckans bostad. Bort med ondskan, grälet och stoltheten.

Eero. Och pråligheten!

Juhani. Just så!

Eero. Och de granna, syndiga kläderna!

Juhani. Just så!

Eero. Gungande kyrkschäsar och allt det granna kyrkkrimskramset.⁷⁵

Eero driver med Juhani, men Juhani som tidvis är aningen melodramatisk skämtar inte, och framstår som naivt optimistisk. Ett miljöbyte kommer inte att omedelbart lösa de problem som existerar inom gruppen eller lugna deras hetsiga sinnen. De saknar insikt om att många av deras problem beror på de negativa attityderna som existerar bland dem, och att samhället endast fungerar som deras syndabock.

Samtidigt framträder en ny synvinkel på vad som i brödernas ögon är det problematiska i omvärlden; de ogillar inte endast samhället på grund av dess enligt dem orimliga krav, utan för att den är falsk. Som jag tidigare tagit upp är bröderna benägna att kritisera andra för vad de uppfattar som högfärdighet och falskhet, och i deras tankar ska vildmarken erbjuda dem en plats där de undkommer de samhälleliga fallgroparna som leder till avund, synd och ilska. Brödernas orealistiska världssyn framträder igen tydligt: de har ingen egentlig plan för hur de ska förverkliga denna utopi, endast en idé om att ett miljöombyte omedelbart kommer att göra dem till bättre människor. Jag diskuterade i det föregående kapitlet brödernas idylliserande syn på vildmarken som en plats där de kan undkomma problem orsakade av

---

⁷⁵ Kivi 1978, s. 105 ff.

Original: Kivi 1870, s. 91

”JUHANI. [...] Kuitenkin koettamme täyttä päätä elää tästälähin niinkuin hurskasten urosten tulee, kun kerran olemme tänne oikein ehtineet sijoittua ja saaneet itsellemme lämpöisen rauhanmajan. Tehkäämme, veljet, ankara liitto ja heittäkäämme pois kaikki synnin eljet, kaikki viha, riita ja vaino täällä lintukodossa. Pois viha, vaino ja ylpeys.

EERO. Ja prameus.

JUHANI. Niin!

EERO. Ja koreat, synnilliset vaatteet.

JUHANI. Niin!

EERO. Letkuvat kirkkokäässyt ja kaikki koreat kirkon kemputtimet.”

människan. Detta stämmer i den utsträckningen att de i Impivaara är frigjorda från de tvång som har sitt ursprung i samhället, men de inser inte att problemen som har sitt ursprung i dem själva följer med dem till vildmarken.

Timothy Clark skriver i *The Cambridge Introduction to Literature and the Environment* att mycket av den icke-fiktiva miljölitteraturen⁷⁶ presenterar vildmarken som en plats eller ett rum där den mänskliga kulturen är frånvarande. Enligt Clark erbjuder vildmarken en plats som befinner sig utanför kulturell identitet och moderna tanke- och handlingsätt. Vildmarken kan till och med vara anti-kulturell, skriver Clark.⁷⁷ Vidare påpekar Clark att platser som öknar och skogar genom historien har setts som platser för identitetskriser och metamorfoser där människan kan genomgå olika slags övergångsriter. Som en avgörande egenskap nämns att vildmarken är desorienterande, vilket hos människan kan väcka ett överflöd av tankar och känslor.⁷⁸

Medan *Seitsemän veljestä* utgör fiktionslitteratur, och Clark främst diskuterar icke-fiktiv litteratur, ekar Kivis roman många av de känslor Clark tar upp. Vildmarken erbjuder bröderna en tillflyktsort vars viktigaste egenskap för dem kan anses vara just avsaknaden av mänsklig kultur. Avsikten är att komma ifrån de tvång som den kulturella identiteten i samhället lägger på dem, och till och med att återgå till ett mer primitivt liv. Även om brödernas avsikt då de ger sig av inte är att genomgå någon personlig metamorfos fungerar också deras tillvaro i vildmarken som en övergångsrit. I det öppna landskapet som skogen erbjuder dem får deras tankar och känslor utrymme att utvecklas, och de återvänder i slutet till samhället som väldigt annorlunda människor än de var då de gav sig av.

Pirjo Lyytikäinen beskriver i *Vimman villityt pojat* romanens idyll som romantisk, en idyll karakteriserad av att karaktärerna drar sig tillbaka från samhället och sina medmänniskor.⁷⁹ Emedan denna tillbakadragenheten kan tolkas som negativ och antisocial kan man också se det som att bröderna längtar efter något mer än det de kan uppnå i samhället. Under tillvaron i Jukola saknar bröderna sätt att skapa framgång för sig själva. De är inga goda jordbrukare, de klarar inte av att gå i skolan,

---

⁷⁶ Clark använder begreppet "environmental non-fiction".

⁷⁷ Clark 2011, s. 25.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Lyytikäinen 2004, s. 177 ff.

och de känner sig förlöjligade av sina medmänniskor. Vildmarken blir däremot en plats där de kan röja sin egen väg i världen, och där de kan förverkliga sin vision av det goda livet. Brödernas vision av det kommande livet i vildmarken är visserligen orealistiskt optimistisk, men där har de åtminstone möjligheten att försöka åstadkomma något mer än de har. Tidvis får bröderna kämpa hårt för att överleva, men ändå uppehålls bilden av Impivaara som en idyllisk plats där karaktärerna kan leva i harmoni sinsemellan och med naturen.

Gränsen som dras mellan de två platserna är skarp, och separationen blir omfattande. Gränsen dras upp på både fysisk och psykologisk nivå. Myrarna, bergen och backarna som ligger mellan samhället och Impivaara hindrar karaktärerna från att lätt röra sig mellan platserna. Samtidigt är brödernas emotionella relationer till de båda platserna så olika att gränsen också framstår som ett psykologiskt hinder. Det händer endast ett fåtal gånger under handlingens lopp att bröderna skulle bege sig till andra sidan gränsen, det vill säga till samhället. Denna tudelning som närmast bildar två separata världar är något som Kai Laitinen anser vara typiskt för Aleksis Kivis berättelser, något som han diskuterar i *Metsästä kaupunkiin*.⁸⁰

Laitinen påpekar att det finns karaktärer som rör sig i gränsområdet mellan den inre och yttre cirkeln, och dessutom finns det karaktärer som kan korsa gränsen och därmed röra sig i båda miljöerna.⁸¹ I *Seitsemän veljestä* finns det två karaktärer som fungerar som budbärare. Dessa två är nämndemannen Mäkelä samt den icke namngivna länsmannen. Under vistelsen i vildmarken är de två männen brödernas enda egentliga kontakter till omvärlden, och även om besöken är sporadiska får de via dem veta vad som pågår i samhället utan att själva behöva befatta sig med någon utanför deras inre cirkel.

Ytterligare en karaktär med gränsöverskridande förmågor är Taula-Matti, en man som lever likt en eremit i vildmarken, dock inte så långt borta från brödernas boställe.⁸² Taula-Matti kommer alltså från den motsatta riktningen; hans budskap kommer inte från samhället utan från den ännu vildare vildmarken. I brödernas ögon blir Taula-Matti en nästan mytisk karaktär, någon de ser upp till på samma sätt som

---

⁸⁰ Laitinen 1984, s. 65

⁸¹ Ibid., s. 75

⁸² Kivi 1870, s. 145

de såg upp till sin far och morbror. Under sina besök underhåller han bröderna med historier om jaktresor till Lappland och diverse andra äventyr, något som väcker brödernas fantasi och får dem att drömma om att själva ge sig av på äventyr.⁸³ Här kan man se en reflektion av brödernas barndom: igen blir de fångade av en slags glansbilder, av historier om fantastiska äventyr och hjältedåd. Detta har slutligen dramatiska följder för deras liv, något jag diskuterar vidare i kapitel fyra.

---

⁸³ Kivi 1870, s. 152

4 Att skapa sig en fristad i vildmarken

I det här kapitlet diskuterar jag början av brödernas liv i Impivaara, fram tills att brödrakollektivet börjar lösas upp. I romanen utspelar sig detta inom kapitel sex till åtta. I kapitel tre diskuterade jag hur bröderna själva idylliserar vildmarken, och vilken effekt detta har på dem. I det här kapitlet fokuserar jag på berättarröstens skildring av vildmarken, och hur idyll används för att skapa stämning i romanen, men också hur idyll används för att skapa komiska situationer. Här använder jag mig i stor utsträckning av Pirjo Lyytikäinens *Vimman villityt pojat*, där hon diskuterar Kivis användning av idyll i romanen. Jag diskuterar också Impivaara som plats med hjälp av Lawrence Buells idéer. Fokus ligger speciellt på hur karaktärerna relaterar till platsen, och hur deras relation utvecklas i takt med att de utvecklas som personer.

4.1 Att odla nya rötter

Livet i Impivaara är på många sätt karakteriserat av motgångar som långt orsakas av brödernas oförmåga att samarbeta och bilda en fungerande hierarki bland sig själva. Deras sammanhållning mot yttre makter är stark, men de är ofta oeniga sinsemellan, och deras anarkistiska, antiauktoritära livshållning sträcker sig till att de inte accepterar att någon av dem skulle ta en ledarroll.

Erövringen av vildmarken påbörjas genom att bröderna lägger beslag på en liten hydda som har fungerat som bostad under tjärbränning. Under sommarens gång ska de sedan bygga ett större hus där de kan bo under vintermånaderna. Huset de bygger uppges vara tre famnar brett och fem famnar långt, vilket innebär att bostadsytan är cirka 48 kvadratmeter.⁸⁴ Delat på sju personer är utrymmer litet, och som läsare kan man tänka sig att ett så tätt boende lätt kan bidra till de inre spänningarna bland bröderna.

Den första natten i Impivaara är dramatisk. Än en gång uppstår ett argument om vem som ska få fungera som ledare bland bröderna, och vilka rättigheter denna person

---

⁸⁴ Kivi 1870, s. 113

ska få.⁸⁵ Därefter infinner sig ångerkänslorna, och Juhani grips av nedstämdhet vid insikten att de har lämnat allt bekant bakom sig för att ensamma bo i vildmarken.⁸⁶ För att trösta sina bröder och höja stämningen i den lilla hyddan berättar Aapo historien om Impivaara och dess namn, en historia om en ungmö som blir fångslad i berget av ett troll. Den spännande berättelsen väcker brödernas fantasi, och då de råkar få syn på vad de tror är ett troll utanför hyddan eskalerar situationen snabbt. De skräckslagna bröderna försöker försvara sig mot trollet, först genom böner och sedan genom att kasta brinnande kol på odjuret. Det visar sig dock snabbt att odjuret bara är deras vita häst Valko som har blivit smutsig i kärrets lerpölar och därför inte kändes igen.

Jag tog upp i kapitel tre att *Seitsemän veljestä* inte är en roman där det förekommer övernaturliga eller magiska händelser. Men bröderna har en stark tendens av att tolka världen och speciellt skogen som en mystisk plats där okända krafter verkar. Pirjo Lyytikäinen beskriver den oskarpa gränsdragningen mellan sanning och saga som ett komiskt element som används för att skapa lättsamhet i den tidvis allvarliga handlingen.⁸⁷ Berättelserna har dock inte endast en komisk funktion för läsaren, utan de bidrar också till att forma brödernas världssyn. Under deras barndomstid var det morbroderns berättelser och berättelserna om faderns vildmarksäventyr som formade deras uppfattning av omvärlden, och i vuxen ålder är det berättelserna de berättar åt varandra som fyller den samma funktionen.

Aarne Kinnunen diskuterar berättelserna som ett verktyg med hjälp av vilket de förstår sin omvärld.⁸⁸ Vid krissituationer använder sig bröderna ofta av bibliska myter för att skapa en känsla av trygghet, och religionen fungerar ofta som ett ankare i den annars osäkra tillvaron. Ett exempel är då bröderna under den första Impivaara-natten blir rädda för Valko, och de febrilt försöker komma ihåg någon bibelvers för att skydda sig från monstret. De panikgripna bröderna kommer dock inte på en enda vers, och besluter att modigt konfrontera trollet.⁸⁹

---

⁸⁵ Kivi 1870, s. 98

⁸⁶ Ibid., s. 101

⁸⁷ Lyytikäinen 2004, s. 183

⁸⁸ Kinnunen 2002, s. 44

⁸⁹ Kivi 1870, s. 110 ff.

Berättelserna har ytterligare en tredje funktion, nämligen att de förstärker känslan av att bröderna nu befinner sig i ett gränsland mellan den verkliga världen, och en sagolik skog. Detta diskuteras av Pertti Lassila, som beskriver skogen som en plats där den mänskliga kulturen är frånvarande, och där trollkrafter härskar.⁹⁰ Lassila påpekar också att även om berättelserna är fantasi, och de övernaturliga krafterna är begränsade till sagovärlden, använder bröderna dem för att tolka sin omvärld. För bröderna är det dock inte alltid helt klart vad som är fantasi och vad som är verklighet, och i deras tankar är inte gränsdragningen mellan saga och verklighet lika klar som för läsaren.

Vildmarken som bröderna befinner sig i är vacker, något som illustreras av flera beskrivningar av naturen under de olika årstiderna. Men den vackra omgivningen är inte en garanti för att bröderna ska kunna leva i någon naturlig harmoni med vildmarken. Skogen förhåller sig fullständigt neutralt till dem. Den varken bekräftar eller ifrågasätter brödernas handlingar, och den kan inte kritiseras för de motgångar bröderna möter. Frost som förstör deras säd är en slump, inte ett medvetet motstånd mot deras försök att nå framgång. Ibland hamnar bröderna i farliga situationer, och den värsta av alla är onekligen episoden som inträffar då bröderna firar sin första jul i Impivaara.

Till att börja med är firandet behärskat och högtidligt, men i samband med att bröderna badar bastu uppstår ett slagsmål, och hela huset fattar eld då bröderna brottas och slåss i halmen. Plötsligt står bröderna iklädda endast skjortor ute i snön en iskall december natt. Deras enda alternativ är att fly till Jukola, annars fryser de ihjäl. Men det är inte endast kylan som hotar dem. Medan de springer för livet har de en vargflock på hämlarna som de lyckas hålla på avstånd genom att emellanåt avfira sina gevär mot dem. De snopna men oskadda bröderna får lov att övervintra på Jukola, inhysta hos sina hyresgäster.⁹¹

Den dramatiska julaftonen bryter på ett uppskakande sätt den idyll som byggs upp inför julfirandet. Pirjo Lyytikäinen tar upp detta som ett exempel på hur idyll används i texten för att framhäva det komiska och karnevalistiska.⁹² Kivi bygger upp en bild

---

⁹⁰ Lassila 2011, s. 128

⁹¹ Kivi 1870, s. 132 ff.

⁹² Lyytikäinen 2004, s. 179

av hur bröderna efter en sommar av hårt arbete har byggt upp ordentliga förråd för vintern, hur trevligt de har det i sitt hem, och läsaren blir försäkrad om att bröderna nu har uppnått vad de var ute efter då de flyttade till Impivaara. Situationen utvecklas sedan snabbt från ett andäktigt julfirande till en vild fest, och så slutligen katastrofen då huset fattar eld och bröderna finner sig i livsfara.

Hela denna episod tar upp relativt lite utrymme i texten, trots att den hör till de mer dramatiska händelserna i romanen. Den har också inga större konsekvenser för brödernas liv eftersom de vid vårens återkomst helt enkelt flyttar tillbaka till vildmarken och bygger ett nytt hus åt sig. Händelsen fungerar dock som en konkret påminnelse om att bröderna är långt från samhället, och att de endast har varandra nära intill vid krissituationer.

Småningom skapar bröderna ett fungerande liv i Impivaara. De livnär sig främst på jakt, och har det bekvämt i sin stuga.⁹³ Med tidens gång verkar de höra allt mer hemma i vildmarken, och någon hemlängtan till Jukola förekommer inte. Bröderna har gott om kunskap om vildmarksliv, och har inga problem med att klara sig. Långsamt utvecklas Impivaara till mer än ett gömställe. I takt med att bröderna åstadkommer en fungerande rytm för livet frigörs tid för dem att utvecklas på individuell nivå, och de inre spänningarna minskar. Prioriteten är inte längre att gömma sig undan omvärlden, och Impivaaras roll skiftar från ett gömställe till ett hem som erbjuder bröderna allt de behöver.

4.2 Hiidenkivi

En augustikväll, den andra hösten bröderna bor i vildmarken, inleds en händelsesekvens som kan anses vara romanens brytningspunkt. Taula-Matti, en av de gränsöverskridande karaktärerna jag diskuterade i kapitel tre, besöker bröderna och underhåller dem med berättelser om sina äventyr och jaktresor i Lappland. Inspirerade av Taula-Mattis bragder beslutar bröderna att de ska jaga änder i ett närliggande kärr. De kommer dock inte långt innan de lyckas jaga upp en flock nötkreatur som tillhör grannen Viertola, en av traktens rikaste män. Jagade av djuren flyr bröderna upp på en stor sten som kallas Hiidenkivi. I fyra dagar sitter sedan

---

⁹³ Kivi 1870, s. 116

bröderna på stenen, omringade av djuren, tills de inser att Lauri har en påse krut och de helt enkelt kan skjuta ihjäl djuren. Trettiofyra kor mister livet innan bröderna vågar klättra ner.⁹⁴

Hiidenkivi-episoden utgör en kulmen i brödernas komiska och absurda kamp mot omvärlden. De fyra dagarna fungerar också som ett slags sammandrag av brödernas liv: det kollektiva humöret skiftar häftigt från stund till stund, de grälar, de sjunger, de super och de försjunker i djup hopplöshet. De gör till och med försök att upprätta någon slags ordning på stenen med Juhani som ledare, och bröderna bestämmer med fullt allvar att alla som vägrar lyda ska avrättas genom att han kastas åt korna.⁹⁵ Lyckligtvis uppstår inte behov för ett sådant dödsstraff.

Efter att ha klättrat ner från Hiidenkivi står bröderna inför ett nytt dilemma, nämligen att de olovligt har slaktat tiotals kor som tillhör någon annan. Nu kommer bröderna för första gången på länge i kontakt med omvärlden. Eero sänds till gården Viertola för att berätta om händelsen, och bonden Viertola själv kommer till Impivaara för att konfrontera bröderna och kräva kompensation. Några pengar eller annan egendom som skulle motsvara värdet av så många kor har bröderna inte, så de kommer överens om att bröderna ska få tid på sig att ersätta Viertola. Arbetet som bröderna tar itu med för att återbetala Viertola är något jag anser ha en mycket stor inverkan på brödernas utveckling, och det bidrar också i hög grad till att kollektivet slutligen löses upp. Detta behandlas närmare i nästa kapitel.

Jag vill i detta skedet diskutera platsen Impivaaras innebörd för de sju bröderna. Med platsen Impivaara avser jag här den vildmark som finns omkring berget Impivaara där bröderna rör sig under de tio år de lever utanför samhället. Det jag anser vara en av de mest intressanta frågorna i det här sammanhanget är varför bröderna väljer att flytta just till Impivaara. Det uppges nämligen aldrig att bröderna skulle ha någon speciell relation till platsen. De enda spåren av mänsklig aktivitet som finns där innan brödernas ankomst är en liten hydda som har använts som övernattningsplats under tjärbränning. Trots att familjen uppges äga stora mängder mark varav majoriteten är

---

⁹⁴ Kivi 1870, s. 159-189

⁹⁵ Ibid., s. 177

obebodd och outnyttjad⁹⁶, tas det heller aldrig upp att de skulle välja en annan plats än Impivaara.

Det största meriten Impivaara verkar ha är att platsen är långt ifrån andra människor, vilket tas upp av Lauri då han först föreslår att de flyttar till vildmarken:

Låt oss göra som jag säger och flytta med våra hästar, hundar och bössor till det branta Impivaara-bergets fot. Där bygger vi oss ett glatt pörte på en glad, mot solen sluttande glänta, och där, jagande skogens villebråd, lever vi i frid långt borta från världens vandring och de elaka mänskor.⁹⁷

Ursprungligen ligger platsens värde alltså i att den erbjuder bröderna en fristad, och småningom utvecklas platsen till ett hem. Men jag hävdar att Impivaara som en specifik fysisk plats, med sina specifika träd, ängar och klippor inte är speciellt viktig för bröderna. Medan berättarrösten emellanåt ägnar tid åt att beskriva omgivningen och dess skönhet, är bröderna alltid mer fokuserade på vad Impivaara kan erbjuda dem i form av materia. Detta kan kopplas till Lawrence Buells idé om hur plats behandlas i litteratur, och hur plats ofta främst framställs i egenskap av något med materiellt värde. Buell skriver i *The Environmental Imagination* följande: "Yet grounding in a place patently does not guarantee ecocentrism, place being by definition perceived or felt space, space humanized, rather than the material world taken on its own terms."⁹⁸ Detta sker även i *Seitsemän veljestä*: brödernas ankomst till Impivaara innebär inte att de skulle börja leva på naturens villkor, eller uppskatta platsen för vad den är. Det viktiga för dem är vad den kan erbjuda dem. Även om *Seitsemän veljestä* är en roman med många och vackra naturskildringar, en roman som nästan helt utspelar sig omgiven av natur, kan man inte kalla den ekocentrisk.

Buell tar också upp att plats ofta får mycket litet rum i ett fiktivt verk. Efter en presentation av platsen där handlingen utspelar sig läggs knappt någon vidare uppmärksamhet på den.⁹⁹ Detta sker även i *Seitsemän veljestä* då det gäller

---

⁹⁶ Kivi 1870, s. 5

⁹⁷ Kivi 1978, s. 21

Original: Kivi 1870, s. 14 ff.

Tehkäämme niinkuin sanon ja muuttakaamme hevosinemme, koirinemme ja pyssyinemme juurelle jyrkän Impivaaran vuoren. Sinne rakentakaamme itsellemme iloinen pirtti iloiselle päivänkaltevalle aholle, ja siellä, pyydellen salojen otuksia, elämme rauhassa kaukana maailman menosta ja kiukkuisista ihmisistä.

⁹⁸ Buell 1995, s. 253

⁹⁹ Ibid., s. 254

karaktärernas relation till platsen Impivaara. Medan de ännu befinner sig i samhället eller är på väg till Impivaara målar de upp fantasibilder av sitt kommande liv i vildmarken, men detta upphör i stort sett totalt då de äntligen anländer till sin nya boplats. Läsaren får aldrig veta att bröderna skulle stanna upp och reflektera över sitt nya hem, eller tänka på hur deras liv har förändrats sedan flytten. Istället får Impivaara helt enkelt fungera som en scen där handlingen utspelar sig. Buell ställer frågan om människor verkligen uppmärksammar ett landskap endast då de ser det för första gången.¹⁰⁰ Detta verkar gälla åtminstone för Kivis karaktärer, oberoende hur dånande, ekande och brusande den hisnande vildmarken omkring dem är. Mot slutet av romanen utvecklas brödernas relation till platsen Impivaara, och detta diskuterar jag mer ingående i kapitel sex.

Som en kontrast till brödernas ouppmärksamhet gentemot sin omgivning finns berättarrösten som vid flera tillfällen påminner läsaren om platsen bröderna befinner sig på. Buell skriver att de bästa författarna av miljöliteratur uppehåller känslan av plats genom att ständigt återupptäcka bekanta landskap, så att känslan av det fortfarande finns något nytt att iaktta inte försvinner.¹⁰¹ Den rollen fylls i *Seitsemän veljestä* av berättarrösten, vars beskrivningar av naturen under de olika årstiderna ger en känsla av att tiden går och platsen utvecklas bortom den inverkan som karaktärerna har på den.

Vad är det då som skapar känslan av att just platsen Impivaara är så kritisk för romanen *Seitsemän veljestä*? Impivaara har blivit något av en symbol inom den finska kulturen, en representant för finsk tillbakadragenhet men också sisu-anda, men jag anser inte att det i romanens värld är speciellt viktigt att handlingen utspelar sig just vid Impivaara. Under majoriteten av handlingens gång har bröderna inte någon speciell relation till platsen bortom en uppskattning för dess materiella utbud. Platsen Impivaara skiljer sig knappast utseendemässigt från den omgivande vildmarken, trots att Impivaara beskrivs på ett idylliserande sätt. Och även om det finns en historia bakom Impivaaras namn, vilken återges av Aapo,¹⁰² kan man inte beskriva platsen som mytomspunnen. Kanske uppfattar läsaren Impivaara som så viktig helt enkelt eftersom majoriteten av handlingen utspelar sig där. Hela romanen

---

¹⁰⁰ Buell 1995, s. 254

¹⁰¹ Ibid., s. 261 ff.

¹⁰² Kivi 1870, s. 102 ff.

utspelar sig trots allt inom ett mycket litet område, och de viktigaste händelserna sker just i Impivaara.

5 Upplösningen av brödrakollektivet

I det här kapitlet diskuterar jag upplösningen av brödrakollektivet och vilka följder detta har för bröderna. Jag tar upp de olika faktorerna som leder till att bröderna skapar sig identiteter bortom den kollektiva identiteten som förekom inom gruppen. Speciellt fokuserar jag på vilken effekt det har på kollektivet att bröderna lär sig läsa. I det här skedet inleds också återkomsten till samhället, och jag diskuterar hur Impivaara har utvecklats som plats från att ha varit en del av vildmarken till att den nu är betydligt närmare samhället än vildmarken. Här använder jag mig av Karin Johannissons ”Det sköna i det vilda”.

Jag diskuterar också det romantiska i romanen, och hur berättarrösten används för att skildra en idyllisk vildmark. Jag fokuserar speciellt på språkanvändningen, och användningen av berättarrösten för att skapa en idyllisk stämning i kontrast till brödernas hetsiga temperament. Pertti Lassila diskuterar detta ingående i *Metsän autuus*, och jag använder mig av Lassilas tolkning av Kivis skog som romantisk som bas för min diskussion.

5.1 Att återbetala sina skulder

Bröderna står i början av det nionde kapitlet inför en ny utmaning i och med att de måste betala för korna de slaktade. Här ser jag en tydlig skillnad i brödernas mentalitet jämfört med deras tidigare beteende i liknande situationer. Medan de till en början är motvilliga att betala Viertola accepterar de snabbt situationen. Något prat om att fly undan ansvaret förekommer inte, och bröderna inser att de är tvungna att arbeta för att åtgärda problemet.¹⁰³

Den återstående frågan är vad de ska göra för att förtjäna pengar. Mängden bytesdjur i skogen har minskat, så jakt är inte ett alternativ, och tjärbränning konstateras vara för olönsamt. Det bästa förslaget kommer slutligen från Aapo, som påpekar att de äger mycket utnyttjad mark som kunde odlas, och att säden ska erbjudas som

---

¹⁰³ Kivi 1870, s. 208 ff.

betalning.¹⁰⁴ Bröderna sätter alltså igång med arbetet att fälla skog och röja åkermark. De observerar också att det var god tid att hitta ett nytt sätt för dem att försörja sig; bytesdjuren har minskat, och de har redan fällt en stor del av skogen för att sälja den som stock.

Bröderna har alltså lämnat sina spår i vildmarken, spår som nu blir allt mer omfattande. Vildmarken de flyttade till blir allt mindre vild. Jag citerade tidigare Karin Johannissons definition av vildmarken som en motpol till samhället, där odlingsmarkerna utgör mittpunkten. En plats vildhet minskar enligt Johannisson ju mer mänsklig kontroll som utövas på en plats.¹⁰⁵ Senast här kan man dra en gräns mellan tiden då bröderna levde vildmarks-liv och tiden då de lever i vildmarken men inte på vildmarkens villkor. I och med att de etablerar ett jordbruk börjar de utöva ett herravälde över naturen, och samtidigt skapar de sig ett mycket väletablerat hem. Impivaara som plats är inte längre en del av vildmarken, utan representerar enligt Johannissons definition mittpunkten mellan vildmark och samhälle.

I samband med den stora förändringen i brödernas livshållning ändrar också tonen i romanen. Berättarrösten fäster nu uppmärksamhet vid en mer harmonisk tillvaro, och naturskildringarna blir mer poetiska. Ett mycket rofyllt och idylliskt Impivaara beskrivs:

Vintern kom, snön täckte marken, på fältet svepte en vinande vind och byggde drivor mot pörtets väggar. Men i pörtet, i lavens svett drivande värma masade sig bröderna, vilade efter den gånga sommarns myckna stök och besvär. Flitigt badade de, baddade sina lemmar med mjuka kvaster i den ljuvliga ångan. Ångan höjde sig dånande från det heta röset, spred sig vältrande kring rummet, trängde sig slutligen ut genom springorna och fördunstade i det kalltjutande vädret under den sorgmodiga ljusa himlen. Så vistades de sömniga männen på sina sävbäddar såväl dagar som nätter. Därefter tittade de nog så många vinternatt genom sitt lilla fönsterhål på de bleka norrskensflammornas blänk i norr. Då skimrade där på bergets ås, bortom de skäggiga granarna, en långtskymtande båge. Där tändes och slocknade och tändes ånyo strålande och ljudlöst spelet, eld jagade eld, räckande ända från Nordens kulna portar upp till himlakupan, och emellanåt skälvde runt himlen ett matt ljus. Denna

---

¹⁰⁴ Kivi 1870, s. 213

¹⁰⁵ Johannisson 1984, s. 17

lek betraktade bröderna från sitt pörtes lave, undrande och gissande hit och dit på dess ursprung och mening. Men de gissade och grubblade i blindo.¹⁰⁶

Nu fästs det inte så mycket uppmärksamhet vid svårigheterna bröderna möter, eller osämjan som så starkt har färgat deras tillvaro. Istället står det nya, fridsamma och fungerande livet i fokus. I och med att de har lättare att försörja sig och inte behöver leva med osäkerheten som kommer med att man livnär sig på jakt, frigörs tid för bröderna att fokusera på sig själva. De jobbar fortfarande hårt, men arbetet har en rytm, och de behöver inte kämpa för sin överlevnad. Skulden till Viertola betalas redan den andra sommaren, och de kan nu behålla sina inkomster för sig själva.

Jag vill i detta skedet fästa uppmärksamhet vid Kivis användning av berättarrösten för att skapa en idyllisk stämning i romanen. Jag nämnde tidigare att idyllen ofta uppehålls av berättaren, och att brödernas sinnesstämmingar och tal främst bryter mot idyllen istället för att uppehålla den. Berättarröstens naturskildringar är det som långt formar läsarens uppfattning av Kivis vildmark, och den skapar en känsla av rymlighet, skönhet och livlighet.

De ingående och idylliserande beskrivningarna är i stort sett helt reserverade för vildmarken: det förekommer knappt några motsvarande beskrivningar av Jukola eller andra bosatta områden. Kivis idyll bor i vildmarken, och både karaktärerna och läsaren måste dit för att finna den. Kivi hade som känt själv ett mycket nära naturförhållande, och detta kan tolkas som ett tecken på hans längtan till vildmarken. Så som Esko Rahikainen beskriver Kivis relation till naturen är den mycket lik brödernas. För Kivi var skogen en plats där han fann både mat, inspiration, sinnesro och skönhet. Skogen ska också ha varit en helig plats för honom, något som

---

¹⁰⁶ Kivi 1978, s. 241 ff.

Original: Kivi 1870, s. 214:

Talvi tuli, lumi peitti maan, aholla kierteli vinkka tuuli ja rakenteli kinoksia vasten pirtin seiiniä. Mutta pirtissä, parven hiottavassa lämpymässä oljelivivat veljekset, leväten menneen kesän monesta puuhasta ja vaivasta. Ahkeraan he kylpeilivät, hautelivat jäseniänsä pehmeillä vihdoilla herttaisessa löylyssä. Humisten kuumalta kiukaalta, kohosi löyly, hajosi kiiriskellen ympäri huonetta, tunkeusi viimein reijistä ulos, ja haihtui kylmän-kiljuvaan ilmaan, alakuloisen, vaalean taivaan alle. Niinpä kaislavuoteillansa viettivät uniset miehet sekä päivät että yöt. Siellä he monenakin talvi-yönä katselivat pienestä akkunalävestänsä kelmeitten revontulten välkkynätä pohjoisessa. Silloin tuolla vuoren harjulla, partaisten kuusten takaa, kajasti kauashaamoittava kaari. Siellä säikyen ja äänetönnä soitto syttyi ja sammui ja syttyi taasen, tuli tulta ajeli, ehtien aina pohjolan valjulta portilta ylös korkeuden kumoon, ja välimmiten vavahteli ympäri taivasta himmeä valo. Tuotapa leikkiä katselivat veljekset pirttinsä parvelta, ihmetellen ja arvellen tuonne, tänne tämän juhlallisen ilmiön alkua ja syytä. Mutta he arvelivat ja tuumiskelivat turhaan.

återspeglas i romanen där bröderna ofta talar om skogen som en plats där gud är närvarande.¹⁰⁷

Även om romantikens tidevarv var i stort sett förbi då Kivi skrev sitt verk ekar romanen på många sätt de ideal som florerade under 1700- och det tidiga 1800-talet. Karaktärerna uppvisar en längtan efter något enkelt och äkta, och de tror sig kunna finna detta i skogen. Vildmarken är en plats dit de kan fly undan samhället, och medan samhället beskrivs som trångt och instängt är romanens vildmark rymlig och välkomnande. Pertti Lassila diskuterar Kivis språkanvändning i *Metsän autuus*, och han påpekar att Kivi avsiktligt använde ett ålderdomligt språk för att åstadkomma en text med romantisk anda. Lassila påpekar också att skogen inte endast fungerar som scen för handlingen, utan att den också används som ett verktyg för att illustrera karaktärernas sinnelag, känslor och stämningar. Kivis skog är en sagolik plats, oberoende om den verkligen är fylld av sagoväsen eller inte, och Lassila argumenterar också för att Kivis roman platsar i den romantiska litteraturtraditionen.¹⁰⁸ Detta understöds av Lyytikäinen, som också beskriver Kivis idyll som romantisk, speciellt på grund av den fokus romanen lägger på att dra sig tillbaka från samhället och det vardagliga.¹⁰⁹

Medan bröderna själva inte fäster uppmärksamhet vid sin idylliska omgivning har den ändå en tydlig effekt på dem. Romanens vildmark beskrivs på ett sätt som får den att framstå som oändligt rymlig, med berg, kärr och ängar som sträcker sig så långt ögat når. Detta öppna rum verkar frigöra brödernas sinnen, och i Impivaara har de utrymme att skapa ett nytt liv och en ny identitet, både på ett kollektivt och personligt plan. Tydligast syns detta i Lauri, som även i Impivaara emellanåt ger sig av ensam för att få rum för sina egna tankar bortom brödrakollektivet.

Även om *Seitsemän veljestä* kom ut för sent för att självklart platsa i den romantiska litteraturtraditionen är Kivis text onekligen romantisk. Hela handlingen är riktad mot vildmarken, och vildmarken är platsen där bröderna finner det goda livet. Berättarröstens beskrivningar av de olika miljöerna och årstiderna bidrar till läsarens

---

¹⁰⁷ Rahikainen 2004, s. 216

¹⁰⁸ Lassila 2011, s. 128

¹⁰⁹ Lyytikäinen 2004, s. 178

upplevelse av vildmarken som en idyllisk plats bortom det vardagliga samhället, och årstidernas gång bidrar till att skapa en rytm och tidskänsla i romanen.

5.2 En ny syn på världen

Både läsaren och bröderna själva börjar nu ana att de negativa personlighetsdragen hos karaktärerna börjar försvinna. Fullständigt förändrade är de dock inte, och det sker några bakslag som påminner om deras tidigare liv. Ett exempel är då bröderna bestämmer att de ska börja bränna sprit med avsikten att sälja den. De blir direkt starkt förtjusta i sin egen vara, och spenderar många dagar berusade och sysslolösa. Endast Lauri håller sig utanför supandet.

Ett annat bakslag är då Eero och Simeoni sänds till Tavastehus för att inhandla diverse förnödenheter, men under resan slösar de alla sina pengar på sprit och godsaker. Under hemresan får den berusade Simeoni en mardrömslik uppenbarelse, där Satan själv varnar honom för följderna av ett vårdslöst liv. Då de andra bröderna får höra Simeonis berättelse om den förskräckliga uppenbarelsen blir de allihop så rädda att de bestämmer sig för att för första gången på länge besöka kyrkan.¹¹⁰

Kyrkobesöket visar sig dock även det bli ett misslyckande. Bröderna har varit så länge i skogen att de har tappat räkningen på vilken dag det är, och de dyker upp i byn en måndag. Förödmjukelsen förvärras av att byborna skrattar åt dem, och då bröderna möter sina gamla fiender, männen från grannbyn Toukola, startar de direkt ett slagsmål. Någon total förbättring har alltså inte skett. Bröderna är fortfarande benägna att reagera häftigt och obetänksamt. Trots allt detta kan man se att de nu arbetar för att bli bättre och uppnå försoning, även om vissa bakslag sker.

En avgörande vändning i brödernas liv sker då länsmannen besöker dem i Impivaara. Bröderna tror sig i detta skedet vara under hotet av fängelsestraff på grund av slagsmålet med Toukolagänget. Länsmannen konstaterar snabbt att han inte tänker besvära sig med sådana småsaker. Istället berättar han att han roat har följt med brödernas vildmarksliv, och att de trots allt är välkomna tillbaka i byn.¹¹¹

---

¹¹⁰ Kivi 1870, s. 219 ff.

¹¹¹ Ibid., s. 246

Budet om att de är välkomna att återvända leder till en stor förändring i brödernas liv; orsaken till att de ursprungligen lämnade byn var att de upplevde sig vara ovälkomna där. Nu får de veta att de inte alls är ovälkomna, och att om någon finner dem löjliga är det främst för att de valde att ge upp byns trygghet för att kämpa för livet i vildmarken, endast för att de inte ville lära sig läsa.

Brödernas fientliga och kritiska attityder gentemot omvärlden och speciellt personer i maktpositioner böjar nu mildras. I och med att kontakten till omvärlden återupprättas inser bröderna att deras tidigare uppfattning inte var sanningsenlig, och de är nu tillräckligt mogna att acceptera detta. Ett gott exempel på detta syns i följande citat:

Aapo. Allt är som jag säger. Där kan vi se, att herrarna knappast är så stora skälmar som det tros. Låt oss härvidlag också minnas den där Viertolapatron, som blidkades nog så snart och i allo tillmötesgick vår begäran. Och prosten vår vet jag, stiger inför oss väldigt i värde, om vi utan agg ser på honom från det goda hjärtats och hjärnans rätta synpunkt. Han är häftig, men en rättvis man i Herrans vingård, och ousägligt mycket har han redan uträttat till vår församlings bästa. Han har förstört mången krog där man bedrivit ofog; mången man och hans forna frilla har han tvingat ingå ett lagligt äktenskap; och flera grannar, som fordom blodigt hatade varandra, har han bragt till den härligaste försoning. Och vad har han velat med allt bestyr för vår skull? Göra oss till kristna hedersmän. Nu har han lämnat oss, men dock yttrat om oss en så ljuvlig förhoppning, att hjärtat kramas när man tänker på det.¹¹²

Detta uttalandet av Aapo, samt det påföljande medhålllet av det andra, står i stark kontrast till deras tidigare attityder. De förr så stolta bröderna har i sitt liv uppnått en

---

¹¹² Kivi 1978, s. 281

Original: Kivi 1870, s. 251

”AAPO. Kaikki niinkuin sanoin. Mutta nähkäämme siis, etteivät herrat juuri olekaan niin suuria junkkareita kuin luullaan. Muistakaamme tässä myös tuota Viertolaista, joka leppyi aivan pian ja suostui pyyntöömme kaikin puolin. Ja provastimme, jos katselemme häntä ilman närää hyvän sydämen ja järjen suoralta kannalta, nousee, tiedän minä, edessämme ankaraan arvoon. Hän on kiivas, mutta oikea Herran viinamäen mies, ja sanomattoman paljon on hän jo tehnyt seurakunnallemme hyvää. Kumonnut on hän monen ilkeävaltaisen krouvin; monen miehen ja hänen entisen jalkasiippansa on hän pakoittanut käymään lailliseen avioliittoon; ja monta naapurusta, jotka ennen veristellen toinetoistansa vainosivat, on hän saattanut ihanimpaan sovintoon. Ja mitä hän on tahtonut, puuhaten meidän tähtemme? Meitä kristityiksi kunnian miehiksi. Nyt on hän meidät jättänyt, mutta lausuu kuitenkin meistä niin ihanan toivotuksen, että sydän likistyy sitä muistellessa.”

punkt där de kan medge att de har haft fel, och att de gjort stora felbedömningar av andra människor.

Det sista hindret som bröderna tillsammans måste överkomma innan återvändandet är att lära sig läsa. Eero, som är snabbast av dem på att lära sig, skickas till skolan, varefter resten av bröderna ledda av honom lär sig läsa under vinterns gång. Att det sista hindret bröderna möter är att lära sig läsa är nästan poetiskt med tanke på att motviljan att lära sig läsa var en stor orsak till varför bröderna ursprungligen övergav samhället. Att de alla uppnår läskunnighet bevisar också för dem själva att de är kapabla att lära sig sådant som de tidigare ansåg vara omöjligt. Bröderna behöver inte längre anse sig vara fångslade i ett öde av otillräcklighet och oförmåga att uppnå något anmärkningsvärt i livet, och deras tendens att skylla sina brister på omvärlden får sitt slut.

Läskunnigheten kan anses dra en sista, definitiv linje mellan brödernas liv i vildmarken och deras kommande liv som en del av samhället. Att kunna läsa kan anses vara något väldigt grundläggande för människan; det är bland det första man lär sig i skolan, och utan att kunna läsa är det svårt att vara en del av samhället. Visst utspelar sig romanen i en annan tid, en tid då man kan ta sig igenom livet utan läskunnighet, men det är ändå uppenbart att det är viktigt även i *Seitsemän veljestä*-världen att man kan läsa. Läskunnigheten är trots allt egentligen det enda som samhället verkligen kräver av bröderna; visst förebrås de för sin våldsamhet och vårdslöshet, men läskunnigheten är i en kategori för sig. Som Aapo uttrycker det:

Aapo. Gunås, det är ju på det viset, att vi inte känner A:et ens, abc-bokens första bokstav, och ändå är läskunnigheten en oundviklig förpliktelse för den kristna medborgaren. Men man kan tvinga oss till det med lagens makt, kyrkolagens makt. Och ni vet, vilken kronans maskin som väntar på oss och önskar rycka oss in i sina kuggar, om vi inte lydigt lär oss läsa. Det är ju fotstocken som väntar oss, den svarta fotstocken, som, dystert gapande med sina runda hål ligger och vräker sig där i kyrkans förstuga som en svart galt. Just med denna helvetets hovtång har vår prost hotat oss, och han verkställer sin hotelse, om han ser att vi ej dagligen flitigt övar oss, det är visst och sant.¹¹³

---

¹¹³ Kivi 1978, s. 32

Original: Kivi 1870, s. 24

Att inte kunna läsa är alltså ett mycket allvarligt problem, och straffbart enligt kyrkolagen. Bröderna kan till och med anses vara dåliga kristna eftersom de saknar läskunnighet. Läsaren kan också ana en viss genans orsakad av avsaknaden på läskunnighet. Redan i början av romanen då bröderna försöker gå i skola förekommer detta meningsbyte:

Juhani. Eero stavar redan. Det var mig en snäll pojke.

Eero. Det är skam att vara så här gammal och öva sig i stavning.

Juhani. Gammal? Och vår ålder då?¹¹⁴

Visst handlar citatet främst om att Eero vill retas med sina bröder, men jag anser ändå att det visar att bröderna finner det något genant att de inte kan läsa. Att de ett årtionde senare fortfarande saknar läskunnighet föreställer jag mig att känns rent skamligt. Det är därmed mycket viktigt att de lär sig läsa, annars skulle deras förändring till ansvarfulla medlemmar av samhället inte vara fulländad. Och bröderna lär sig läsa, vissa snabbare och vissa långsammare. Eero, den av bröderna som är mest intresserad av att utbilda sig, blir slutligen en välutbildad man, engagerad i samhällsfrågor och på hans initiativ grundas en folkskola i byn, den första i landet.¹¹⁵

Att lära sig läsa kan också anses ha en viktig funktion för brödernas självbild eftersom det bevisar att de verkligen klarar av något de tidigare ansåg vara närmast omöjligt. Visst har de genomgått många olika svårigheter, och att skapa ett fungerande hem i vildmarken är otvivelaktigt imponerande. Men bröderna tvivlar på allvar aldrig att de skulle klara av detta. Inte ens de många bakslagen de är med om

---

AAPO. Jumala paratkoon! onhan laita, ettemme tunne A:takaan, aapisen ensimmäistä kirjainta, ja kuitenkin on sanantaito kristillisen kansalaisen välttämätön velvollisuus. Mutta siihen voidaan meitä pakoittaa lain mahdollilla, kirkkolain mahdollilla. Ja te tiedätte, mikä kruunun kone meitä vartoo ja meitä mieli temmaista hampaisiinsa, ellemme itsiämme opeta kiltisti lukemaan. Jalkapuuhan meitä vartoo, veljet, musta jalkapuu, joka, ammoittaen jynkästi ympyriäisillä lävillänsä, maata röhöttää tuolla kirkon porstuassa kuin musta karju. Juuri tällä helvetin pihdillä on meitä rovastimme uhannut, ja saattaapa hän uhkauksensa toteen, ellei hän näe meiltä jokapäiväistä ahkeruutta ja harjoitusta, se on varma asia.

¹¹⁴ Kivi 1978, s. 56

Original: Kivi 1870, s. 46

JUHANI. Eero tavailee jo. Kas kilttiä poikaa vaan.

EERO. Häpeä kyllä näin vanhan vasta tavaamista harjoitella.

JUHANI. Vanhan? Entäs meidän toisten ikä?

¹¹⁵ Kivi 1870, s. 331 ff.

får dem att tvivla på sitt beslut att ge sig ut i vildmarken – det gällde helt enkelt att komma över svårigheterna. Då de lär sig läsa kan man anse att de kommer över sig själva och sin negativa självbild. Om de ville bevisa sig själva i andras ögon genom att skapa sig ett hem i Impivaara har de nu bevisat sig i sina egna ögon genom att lära sig läsa.

Aarne Kinnunen anser att stunden då brödragruppen börjar lösas upp är då Eero skickas till skolan för att lära sig läsa.¹¹⁶ Som en följd av att Eero kan läsa medan de andra bröderna ännu saknar läskunnighet har han nu uppnått en särställning bland sina bröder, vilket förstärks av att han ska lära resten läsa. Ledarskap har alltid varit ett problem bland bröderna, och nu är det den yngsta av dem som ska leda de andra, vilket orsakar en del förargelse bland de äldre bröderna, speciellt Juhani som i egenskap av den äldsta tidvis har fungerat som en slags ledare.

Kinnunen tar också upp att läskunnigheten möjliggör att bröderna sjunker in i en egen värld.¹¹⁷ Nu sitter bröderna ofta var för sig och läser, och medan en text kan diskuteras är läsandet ändå en ensam syssla. Möjligheten att självständigt sätta sig in i Bibeln och andra texter möjliggör att bröderna kan utveckla individuella världsbilder som skiljer sig från den kollektiva världsbilden som härskade inom brödragruppen.

Gruppandan och kollektivismen är genomträngande i *Seitsemän veljestä*. Från och med romanens första sidor framstår bröderna som en enhet, en egen liten nation som kämpar mot de omgivande makterna. Inom gruppen finns ett kollektivt behov av självständighet, och endast ett mycket litet urval personer utanför gruppen tillåts ha någon inverkan på deras tankevärld. I stort sett allt upplevs kollektivt, och bröderna visar sällan tecken på individualitet eller någon önskan om att de skulle ha en identitet bortom den kollektiva. För läsaren framstår bröderna som en ouplöslig enhet, och till och med i slutet av romanen där de har funnit sina egna platser i världen skildras de i förhållande till varandra.

August Ahlqvist, litteraturkritikern som vid romanens utgivning kritiserade den skoningslöst, ansåg att karaktärerna inte ens går att skilja från varandra, och att man

---

¹¹⁶ Kinnunen 2002, s. 151

¹¹⁷ Ibid., s. 152

som läsare inte kan ana någon som helst karaktärsskildring i romanen.¹¹⁸ Kritiken träffar i det avseendet rätt att bröderna är en mycket homogen grupp, och tidvis kan det vara svårt att uppfatta några skillnader mellan karaktärerna. Speciellt gäller detta karaktärerna som har få repliker, alltså Tuomas och Timo. Dock anser jag att Ahlqvist i viss mån förbiser att det finns goda orsaker bakom brödernas homogenitet. Bröderna lever relativt isolerat och har kontakt med ett begränsat antal människor. De saknar livserfarenhet och utbildning, vilket försämrar deras möjligheter att utveckla egna tankar och idéer. Dessutom lever de alltid mycket nära intill varandra. Karaktärernas likheter kan alltså gott förklaras genom den värld de lever i.

Det ska också inte förbises att det fanns kritiker med helt motsatta åsikter. Albin Lönnbäck skrev år 1883 följande om *Seitsemän veljestä*: ”Hans roman är därför i högsta grad tröttande - - men denna roman eger dock så många ypperligt tecknade karakter och överflödar af så mycken humor och originalitet, att den måste räknas till ett af den finska vitterhetens märkligaste alster [...]”¹¹⁹ Det Lönnbäck ansåg gjorde boken tråkig var de många och långa dialogerna som förekommer i romanen, men karaktärerna ansåg han vara mycket välskapade. Det har alltså bevisligen förekommit mycket olika åsikter om *Seitsemän veljestä*, och om vad som är bra och dåligt i romanen.

I och med brödragruppens upplösning försvinner mycket av det som romanen har fokuserat på, alltså brödernas gruppdynamik. De två sista kapitlen, alltså kapitel tretton och fjorton, framstår mer som en epilog än en egentlig del av berättelsen om bröderna som flyttade till vildmarken. Berättaren fokuserar mest på vad som händer med karaktärerna efter att de ger sig av från Impivaara, och hur deras liv artar sig efter detta.

---

¹¹⁸ Irma Perttula: ”August Ahlqvist”, utg. 09/2016, <http://www.aleksiskivi-kansalliskirjailija.fi/artikkelit/august-ahlqvist/>, hämtad 21.03.2019

¹¹⁹ Rahikainen 2009, s. 183 ff.

6 Återkomsten till samhället

I det här kapitlet behandlar jag tiden efter att bröderna ger sig av från vildmarken, vilket i romanen utspelar sig i kapitel tretton och fjorton. Jag fokuserar här på det slutliga resultatet av brödernas liv i vildmarken, alltså hur de utvecklades som personer och deras nya ställning i samhället.

Jag diskuterar också den nya formen av idyll som bröderna uppnår i och med att de återvänder till samhället. Här ändrar nämligen idyllen form, från att ha varit en vildmarksidyll till en mer lantlig idyll karakteriserad av stabilitet och trygghet. Här använder jag mig av Terry Giffords definition av olika slags idylliska texter. Jag återgår också kort till Kai Laitinens idé om romanens inre och yttre cirkel, med fokus på hur brödernas värld har förändrats.

En septemberdag tio år efter att bröderna lämnade Jukola ger sig bröderna av från Impivaara för att återta sitt gamla barndomshem. Återkomsten blir triumfatorisk. Bröderna har bevisat både för sig själva och för omvärlden att de kan utträtta stordåd, och de har också insett att de är välkomna i byn, trots sitt tidigare beteende. Byborna är uppenbart imponerade av vad de vilda bröderna har uppnått.¹²⁰ En jämförelse med Bibelns berättelse om den förlorade sonen är inte långsökt, då bröderna upptäcker sig vara mer välkomna och respekterade än de hade kunnat tänka sig.

Romanens sista sidor ägnas åt att beskriva livet under åren efter Impivaara-tiden. Förutom Simeoni är bröderna gifta, med egna hushåll och liv. Helt försvunnen är dock inte deras vilda natur. Speciellt Lauri, vars fru har en röst ”som låtet från en tjutande klanett”,¹²¹ ger sig ofta ger sig av till skogen för att komma undan sin fru. Liksom i Impivaara verkar hemmet emellanåt bli för trångt för Lauri, och då finns det öppna, fridfulla rummet i vildmarken. Överhuvudtaget framstår bröderna ändå som nöjda med sina liv. Deras ägor delas upp så att alla får ett eget hem, förutom Simeoni som väljer ungarlivet och bor som inhysing hos Juhani.

---

¹²⁰ Kivi 1870, s. 298

¹²¹ Ibid., s. 355

Original: Kivi 1870, s. 319

”Hänen äänensä kaikui kauas kuin kiljuvan klaneetin ääni”

Brödernas numera goda ställning i samhället konkretiseras också i form av att ett par av dem åtar sig viktiga arbeten; Aapo, känd för att vara en rättvis och resonlig man, blir den nya nämndemannen. Eero å sin sida blir den nya jaktfogden, och det nämns att han är bra på att både skriva och läsa, och att han till och med får en tidning en gång i veckan från Åbo. För att återgå till Huikkos argument om att bröderna eventuellt lider av någon slags inlärningssvårigheter, vill jag påstå att det senast i detta skedet är motbevisat. Eller att det åtminstone handlar om så lindriga svårigheter att de inte längre har någon större inverkan på brödernas framgång.

Bröderna har nu uppnått en mer stabil variant av idyll. Tidigare var idyllen baserad på en idé om hur livet i vildmarken skulle se ut, men denna idyll visade sig vara ohållbar. De vackra och fridfulla stunderna som upplevdes i Impivaara skapade en känsla av att bröderna hade uppnått sitt idealliv. Flera gånger raserades dock denna idyll, delvis på grund av brödernas obetänksamhet och delvis på grund av naturens oberäknlighet. Vildmarksidyllen är på många sätt beroende av att läsaren bortser från att bröderna ofta hamnade kämpa för livet i Impivaara. I slutet av romanen byggs det upp en mer hållbar idyll som är betryggad av att bröderna har pålitliga sätt att försörja sig, och av att de har andra människor omkring sig.

Jag diskuterade kort i kapitel 2.2 att det inte var den fysiska miljön som ledde till att bröderna lämnade Jukola, utan den sociala. Det här argumentet kan utvecklas i detta skedet. Det som är avgörande för att bröderna ska kunna återgå till att leva i samhället är nämligen inte att de nu skulle acceptera att de behöver bruka jorden och göra andra hushållssysslor som de tidigare undvek, eller att de nu inte finner det otrevligt att bo bland gårdar och uppodlad mark. Det avgörande är att de klarar av att leva i den sociala kontexten som finns i byn. Brödernas slutgiltiga mognad som personer handlar inte om att lära sig bära sitt ansvar och arbeta, utan om att de hittar sin plats i byn sociala cirklar. I och med detta blir de en del av samhället, på samma sätt som de andra byborna.

Terry Gifford beskriver i *Pastoral* tre olika typer av idyll, vilka jag diskuterade i kapitlet 1.2, Teori och metod.¹²² En av typerna är texten som skildrar det lantliga i kontrast till det urbana. Jag vill argumentera att den idyllen som nu skildras är en lantlig idyll, men inte i kontrast till samhället utan till vildmarken. En idyllisk text

---

¹²² Gifford 2010, s. 1 ff

ställer i allmänhet landsbygdens skönhet i kontrast till en orolig urban miljö. Här byggs däremot den lantliga idyllen upp i kontrast till vildmarken. Idyllen ställs inte i kontrast till ett urbant rum, utan till vildmarken som alltid är oförutsägbar och otrygg. Bröderna har uppnått en idyllisk tillvaro som långt är baserad på frånvaron av vildmarken, och de kan nu leva ett tryggt liv utan att behöva leva med den osäkerheten som livet i vildmarken innebär.

Seitsemän veljestä kan dock också anses vara idyllisk i den avsikten att den bortser från flera negativa aspekter för att skapa känslan av idyll, vilket är kriterierna för en av Giffords typer av idylliska texter. Det jag avser är att romanen aldrig tar upp den inverkan som brödernas tillvaro i vildmarken har på miljön. I början livnär de sig på jakt, vilket uppges leda till att mängden bytesdjur minskar märkvärt. De hugger också ner stora mängder skog för att sälja som virke, och senare faller de ännu mera skog för att skapa åkermarker åt sig. Då frosten förstör deras skörd dikar de ut ett helt kärr eftersom fukt förstörar risken för frost. Efter brödernas tio år av vildmarksliv kan Impivaara inte längre kallas vildmark.

Man kan inte förvänta sig att Kivi eller hans karaktärer skulle uppvisa miljömedvetenhet i den grad som moderna människor ofta gör. Dock är det ett faktum att mycket av brödernas materiella framgång görs på naturens bekostnad, och att detta helt förbises i romanen. Detta skapar också en kontrast mellan uppfattningen att bröderna lever ett naturnära liv med respekt för miljön, och de åtgärder de tar sig till för att skapa sin vildmarksidyll. Beroende på synvinkeln kan alltså *Seitsemän veljestä* ses som en idyllisk text både i ett mer traditionellt avseende, men också i det avseendet att den idylliserar och förskönar livet i vildmarken, men bortser från de problematiska aspekterna.

Jag diskuterade tidigare Kai Laitinens idé om romanens yttre och inre cirklar, med bröderna och deras vistelseplats som den inre cirkeln, och den omgivande världen med Jukola och byborna som en yttre cirkeln. Brödernas inre cirkel medan de bor i Impivaara är begränsad till gården samt den kringliggande vildmarken. De vistas ogärna utanför sin inre cirkel, och det händer sällan att någon utomstående person skulle tillåtas träda in i den. Den yttre cirkeln består av det som gränsar till vildmarken, alltså gårdarna, byarna och människorna i dem, vilka alla ses som icke önskvärda av bröderna.

Vid återkomsten till Jukola utvidgas brödernas inre cirkel betydligt. Vissa av bröderna bor i Jukola, andra i Impivaara, och de rör sig obehindrat mellan de olika platserna. Miljöerna de rör sig i är mångsidigare, och deras sociala cirklar betydligt större. I och med Lauris vana att ge sig av till vildmarken för att finna ro kan man anse att även vildmarken fortfarande är en del av den inre cirkeln.

Jag sade tidigare att Impivaara som plats inte framstår som speciellt viktig för bröderna i det avseendet att de inte har någon stark relation till just den punkten i vildmarken där de bosätter sig. Detta är något som förändras mot slutet av romanen, där Impivaara får en ny innebörd som ett påtagligt bevis för brödernas framgång och förmåga att klara sig på egen hand. Impivaara har också i och med att bröderna börjar idka jordbruk upphört att vara en del av vildmarken. Den uppodlade jorden binder platsen till samhället så som de orörda skogsmarkerna en gång band den till vildmarken.

Den slutliga upplösningen av brödragruppen sker då de bildar egna familjer och bosätter sig i sina egna hem. I och med detta har de varsin plats där den kollektiva identiteten inte har makt över dem. Men helt försvinner inte sammanhållningen, och romanen avslutas med en beskrivning av bröderna och deras familjer då de på julafton samlas i Jukola för att fira jul och sentimentalt blicka tillbaka till de gångna åren och äventyren. Under gnistrande stjärnor, i en varm och ljus stuga sjunger de psalmer tills de somnar, och läsaren lämnar bröderna i deras nya idyll.¹²³

---

¹²³ Kivi 1870, s. 336

7 Sammanfattning och slutdiskussion

”In short, all good things are wild and free”, ansåg Thoreau.¹²⁴ Så verkar också Aleksis Kivis sju bröder tycka, då de lämnar sitt barndomshem för att prova sina lycka i Impivaaras vildmark. I vildmarken finner de en plats med utrymme för dem att upprätt ett liv enligt eget tycke, och också en plats där de kan växa och utvecklas som personer.

Seitsemän veljestä ger en romantisk och idyllisk skildring av den finska naturen. Kivi målar upp bilder av grönskande vårar, skogar fyllda med djur och en gränslös vildmark där människan kan gömma sig och finna fristad. Idyllen framträder ofta i form av en vacker omgivning där människan smälter in i naturen. Men Kivi låter också vildmarken visa sin obarmhärtighet och likgiltighet i form av vargar, iskalla vinternätter, och frost som förstör skörden.

Som jag påvisat är dock inte idyllen i *Seitsemän veljestä* begränsad till vackra miljöer och stämningsfulla stunder. Idyllen i romanen är mångfacetterad: å ena sidan finns en stark men i slutändan falsk idé om ett idylliskt vildmarksliv långt ifrån samhällets störningar. Den här idyllen byggs upp av karaktärernas övertygelse om att vildmarken kan erbjuda dem det de saknar, alltså möjligheten till ett bra liv. Men de naiva bröderna inser inte att de problem som finns inom gruppen följer med dem till vildmarken, även om de lyckas lämna samhällets sociala påtryckningar bakom sig. Vildmarksidyllen visar sig vara en skör idyll som gång på gång rasar på grund av karaktärernas obetänksamhet och naturens obeständighet.

Å andra sidan byggs det i slutet upp en mer hållbar idyll baserad på ett fungerande och konventionellt liv som har en klar utgångspunkt i traditionella värden. Den idyllen är baserad på att karaktärerna är förmögna att hitta och acceptera sin plats i världen, och inte kämpa emot det oundvikliga. En del av den stabila idyllen består av att de nu har en social kontext, ett skyddsnet som de kan lita på, något de saknade i vildmarken.

---

¹²⁴ Henry David Thoreau: ”Walking”, 1851, <http://faculty.washington.edu/timbillo/Readings%20and%20documents/Wilderness/Thoreau%20Walking.pdf>, hämtad 12.03.2019.

Utöver detta anser jag att de finns en tredje slags idyll, nämligen idyllen som skapas av att människan lever i harmoni med naturen. Detta uppvisas främst av Lauri, som genom sitt lugna och tidvis filosofiska förhållningssätt till naturen antyder att det är möjligt att finna en mer hållbar idyll även i vildmarken.

Seitsemän veljestä anses ofta höra till de bästa skildringarna av den finska naturen. Men jag anser ändå att romanen i grunden är högst antropocentrisk, trots att den långt utspelar sig i vildmarken. Handlingen är starkt fokuserad på karaktärerna, medan naturskildringarna främst är ett verktyg för att skapa stämning. Vildmarken framträder inte i romanen som en separat entitet, utan den ställs alltid i relation till karaktärerna. Detta är inte något ovanligt, vilket Lawrence Buell också påpekar i *The Environmental Imagination*, där han påpekar att författare inom alla genrer finner plats lättare att prisa än att framställa den som den är.¹²⁵ Buell anser alltså att litteratur som klarar av att verkligen visa vad en plats är, är sällsynt jämfört med mängden litteratur som främst värdesätter plats genom dess skönhet.

Kivi har dock oberoende lyckats skapa en plats som har blivit ett begrepp inom den finska kulturen. Impivaara är en plats som än idag väcker finländarnas fantasi, och romanen har under årens gång filmatiserats, satts upp på scen, gjorts till radioteater, och nya tolkningar görs med jämna mellanrum. Idag används begreppet ”impivaaralaisuus” för att beskriva en benägenhet för mental och fysisk tillbakadragenhet, speciellt så som detta förekommer hos det finska folket.¹²⁶ Den finska inåtvändheten kan uppfattas som negativ, men i *Seitsemän veljestä* är den också något som möjliggör att karaktärerna kommer undan något skadligt. Istället för att bli aggressiva vänder de blickarna mot en plats där de kan leva i frid.

Juha Rikama skriver i *Yksilö vastaan yhteiskunta* att *Seitsemän veljestä* har en särställning i det finska folkets hjärta för att den skildrar den finska grundkaraktären.¹²⁷ Till och med den moderna urbaniserade finnen kan alltså finna något att identifiera med i romanen som nu är nästan 150 år gammal. Idag anses också romanen erbjuda en verklighetstrogen skildring av det finska folket, trots att

---

¹²⁵ Buell 1995, s. 255

¹²⁶ Suomisanakirja, ”Impivaaralaisuus”, <https://www.suomisanakirja.fi/impivaaralaisuus>, hämtad 10.04.2019.

¹²⁷ Rikama 2011, s. 35

den orsakade skandal då den gavs ut just på grund av sättet den skildrade finländska människor.

Kivis roman kan läsas på många sätt. Den fungerar som en komedi, en berättelse om sju vilda bröder som i sin ungdomliga vilshenhet väljer att kämpa mot naturens krafter istället för att lära sig läsa. Romanen kan också läsas som en verklighetstrogen skildring av det finska folket under en tid då landet aktivt arbetade för att skapa en bild av ett värdigt och bildat folk. Man kan också, som jag visar, se romanen som en berättelse om att skapa ett bra liv. Trots sin ålder verkar *Seitsemän veljestä* fortfarande erbjuda material för forskning och kultur. Impivaara och de sju bröderna lever kvar i det finska folkminnet som exempel på finsk sisu och som en slags arketyper inom den finska litteraturen.

Litteraturförteckning

Primärlitteratur

Kivi, Aleksis, *Seitsemän veljestä* [1870], Gummerus, Helsingfors, 2005

Kivi, Aleksis, *Sju bröder*, Schildts, Helsingfors, 1978

Sekundärlitteratur

Bachtin, Michail, *Det dialogiska ordet*, Anthropos, Gråbo, 1997

Buell, Lawrence, *The Environmental Imagination*, The Belknap Press, Cambridge, 1995

Buell, Lawrence: *The Future of Environmental Criticism: Environmental Crisis and Literary Imagination*, Blackwell Publishing, Malden, 2005

Clark, Timothy, *The Cambridge Introduction to Literature and the Environment*, Cambridge University Press, Cambridge, 2011

Dana, Kathleen Osgood: "Vox Clamatis in Deserto: An Exploration of the Idea of Wilderness in Finnish and Sami Literature" i *Journal of Finnish Studies*, vol. 5, Huntsville, 2001

Gifford, Terry, *Pastoral*, Routledge, New York, 1999

Glotfelty, Cheryll och Fromm, Harold, *The Ecocriticism Reader: Landmarks in Literary Ecology*, The University of Georgia Press, Athens, 1996

Huikko, Jukka, *Jäniksen passi vai aapinen*, Hämeen ammattikorkeakoulu, Tavastehus, 1999

Johannisson, Karin, "Det sköna i det vilda" i *Paradisets och vildmarken*, red. Tore Frängsmyr, Liber Förlag, Stockholm, 1984

Kinnunen, Aarne, *Seitsemän veljestä ja lukemisen juonet*, WSOY, Helsingfors, 2002

- Laitinen, Kai, *Metsästä kaupunkiin*, Otava, Helsingfors, 1984
- Lassila, Pertti, *Ihanteiden isänmaa: Julius Krohnin romanttinen fennomania ja kirjallisuus*, Yliopistopaino, Helsingfors, 2003
- Lassila, Pertti, *Metsän autuus: Luonto Suomalaisessa kirjallisuudessa 1700-1950*, Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsingfors, 2011
- Lyytikäinen, Pirjo, *Vimman villityt pojat: Aleksis Kiven Seitsemän veljeksien laji*, Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsingfors, 2004
- Niemelä, Pekka, ”Metsä Aleksis Kiven ajatusmaailmassa” i *Hiidenkiveltä – näkökulmia Aleksis Kiveen*, red. Timo Niitemaa, Turun Aleksis Kivi-kerho ry, Åbo, 2005
- Perttula, Irma: ”August Ahlqvist”, 09/2016, <http://www.aleksiskivi-kansalliskirjailija.fi/artikkelit/august-ahlqvist/>, hämtad 21.03.2019
- Rahikainen, Esko, *Impivaaran kaski: Aleksis Kivi kirjallisuutemme korvenraivaajana*, Suomen kirjallisuuden seura, Helsingfors, 2009
- Rahikainen, Esko, *Metsän poika: Aleksis Kiven elämä*, Gummerus Kustannus Oy, Helsingfors, 2004
- Rikama, Juha, *Yksilö vastaan yhteiskunta*, Laatusana Oy, 2011
- Suomisanakirja, ”Impivaaralaisuus”,
<https://www.suomisanakirja.fi/impivaaralaisuus>, hämtad 10.04.2019
- Thoreau, Henry David, ”Walking”, 1851,
<http://faculty.washington.edu/timbillo/Readings%20and%20documents/Wilderness/Thoreau%20Walking.pdf>, hämtad 12.03.2019
- Uotila, Jussi , *Aleksis Kiven Seitsemän veljestä, luonnekuvia*, Sammon kirjapaino, Åbo, 1989
- Yli-Paavola, Jaakko, ”Aleksis Kiven metsässä”, 04/2004,
<https://www.kielikello.fi/-/aleksis-kiven-metsassa>, hämtad 08.04.2019